

**PLATTFORMEN
FÜR EINE BESSERE
NACHBARSCHAFT
PLATFORMY PRO
LEPŠÍ SOUSEDSTVÍ**

INHALT / OBSAH

Grußwort von Hans Martin Bury	4
Proslov Hanse Martina Buryho	
Grußwort von Otto Pick	6
Proslov Otto Picka	
Einführung	8
Úvod	
Ergebnisse des Wettbewerbs 2003	16
Výsledky soutěže 2003	
Herausragende Partnerschaften	24
Vynikající partnerství	
Ausblick	80
Výhled	
Anhang	84
Dodatek	

GRUSSWORT VON HANS MARTIN BURY

Eine Dokumentation deutsch-tschechischer Städtepartnerschaften – eine Dokumentation von Freundschaft über Grenzen hinweg.

Deutschland und die Tschechische Republik sind Partner im Herzen Europas. Gemeinsam wollen wir die Vision eines friedlichen, handlungsfähigen und bürgernahen Europas verwirklichen. Eines Europas der wirtschaftlichen und sozialen Entwicklung, in dem Kriege auf alle Zeiten ausgeschlossen bleiben.

Dieses Europa lebt von den persönlichen Kontakten zwischen den Menschen unserer Staaten. Städtepartnerschaften schaffen Gelegenheiten für solche Kontakte. Sie ermöglichen Erfahrungsaustausch, Begegnungen im Berufs- oder Vereinsleben, in der Freizeit, beim Studieren oder Lernen. So entsteht ein gemeinsames europäisches Bewußtsein. Städtepartnerschaften erfüllen die europäische Idee mit Leben.

Die vorliegende Dokumentation zeigt, auf wie vielfältige Weise Partnerschaft über die Grenzen hinweg gelebt werden kann. Ohne die schwierige Vergangenheit auszuklammern, wird hier an der gemeinsamen Zukunft in Europa gearbeitet. Den bestehenden Partnerschaften wünsche ich weiterhin Freude und Erfolg. Auch den Erfolg, dass sich andere an ihnen ein Beispiel nehmen.

Hans Martin Bury, MdB

Staatsminister für Europa, Ko-Vorsitzender des Koordinierungsrates
des Deutsch-Tschechischen Gesprächsforums

PROSLOV HANSE MARTINA BURYHO

Dokumentace partnerství mezi českými a německými městy – dokumentace přátelství přes hranice.

Německo a Česká republika jsou partnery v srdci Evropy. Společně chceme uskutečnit vizi mírumilovné, akceschopné a občanům blízké Evropy. Evropy ekonomického a sociálního rozvoje, která zůstane už napořád bez válek.

Tato Evropa žije z osobních kontaktů mezi lidmi našich zemí. Partnerství mezi městy vytvářejí příležitosti pro takové kontakty. Umožňují výměnu zkušeností, setkávání v rámci profese nebo v rámci spolků, ve volném čase, během studia nebo učení. Tak vzniká společné evropské povědomí. Partnerství mezi městy ožívují evropskou myšlenku.

Tato dokumentace ukazuje, jak rozmanitým způsobem může žít partnerství přes hranici. Aniž by byla vynechána složitá minulost, pracuje se zde na společné budoucnosti v Evropě. Stávajícím partnerstvím přeji nadále radost a úspěch. Také ten úspěch, že si z nich berou příklad ostatní.

Hans Martin Bury, poslanec Spolkového sněmu

státní ministr pro Evropu, spolupředseda Koordinační rady Česko-německého diskusního fóra

GRUSSWORT VON OTTO PICK

Die Bedeutung der deutsch-tschechischen Beziehungen geht bei weitem über den reinen politischen Rahmen und die Empfindungen historischen Unrechts hinaus. Es geht vor allem um die gegenwärtigen menschlichen Beziehungen und um ein Gefühl der Verbundenheit im integrierten Europa.

Der Erfolg und das positive Echo des Wettbewerbs der besten deutsch-tschechischen Städte- und Gemeindepартnerschaften im Jahr 2003 bestätigten, dass für das Zusammenleben unserer Völker tatsächlich ein Nährboden existiert für ein gemeinsames Streben nach einem fairen Heute und einer besseren Zukunft.

Die Dokumentation des Wettbewerbs hebt erneut hervor, dass wir wichtigere Aufgaben vor uns haben, als auf gegenseitigen Beschuldigungen über die Vergangenheit zu beharren.

Prof. Dr. Otto Pick

Ko-Vorsitzender des Koordinierungsrats des Deutsch-Tschechischen Gesprächsforums,
Sonderbotschafter, 1. stellvertretender Außenminister a. D.

PROSLOV OTTO PICKA

Význam česko-německých vztahů zdaleka přesahuje čistě politický rámec a pocity historických křivd. Jde především o současné lidské vztahy a o pocit soudržnosti v integrované Evropě.

Úspěch a kladný ohlas soutěže o nejlepší partnerství německých a českých měst a obcí, která proběhla v roce 2003, potvrdil, že pro spolužití našich lidí existuje opravdu živná půda společného úsilí o slušný dnešek a lepší budoucnost.

Dokumentace o soutěži zdůrazňuje znovu, že máme před sebou důležitější úkoly než zaostávání v rekriminacích o minulosti.

Prof. Dr. Otto Pick

spolupředseda Koordinační rady Česko-německého diskusního fóra,
velvyslanec se zvláštním posláním, bývalý první náměstek
ministra zahraničních věcí ČR

„Wir reichen Ihnen heute nicht die Hand zur Versöhnung, Verzeihung des gegenseitigen Unrechts, denn in der Geschichte gilt kein ‚Wenn‘. Das, was geschehen ist, lässt sich nicht mehr ändern. Ihre verantwortungsvolle und wahre Beurteilung muss Quelle der Belehrung für die zukünftigen Generationen sein. Und deshalb reichen wir Ihnen heute die Hand zur Freundschaft und zur Mitarbeit...“

Jiří Vaníček

Oberbürgermeister der Stadt Tábor (1995)

Pragmatische, partnerschaftliche und zukunftsgerichtete Zusammenarbeit bleibt nach Jahrhunderten des Konflikts eine der wichtigsten Herausforderungen für das heutige Europa. Dies machte Jiří Vaníček, Oberbürgermeister der südböhmischen Stadt Tábor, bei einer Festrede zu Pfingsten 1995 in der Partnerstadt Konstanz deutlich. Sein Appell richtete sich nicht nur an die Gastgeber aus Deutschland: Wurde doch 580 Jahre zuvor der böhmische Reformator Jan Hus in Konstanz verbrannt. Seitdem sind das damalige Zentrum der Hussitenbewegung und die Stadt am Bodensee durch einen wichtigen historischen Bezugspunkt in der spannungsgeladenen deutsch-tschechischen Nachbarschaft verbunden. Vaníček blickte bei seiner Forderung, durch partnerschaftliche Kooperation neues Vertrauen zu schaffen, auch den weiteren Gästen in die Augen – Vertretern der Konstanzer Partnerstädte aus Frankreich, England und Italien. Deren Regierungen hatten im September 1938 in München die Zerschlagung der ersten tschechoslowakischen Republik billigend in Kauf

genommen und dem Anschluss des Sudetenlands an das Deutsche Reich zugestimmt. Damit ruinierten sie nicht nur das Vertrauen ihrer tschechischen Verbündeten. Das Münchner Abkommen ebnete Hitler den Weg, Europa in die Katastrophe zu stürzen. Das sollte auch für Deutsche und Tschechen zum Fanal werden.

Städtepartnerschaften: Verständigung in der Praxis

Europas Last der Geschichte eröffnet uns die Chance, die Zukunft besser zu gestalten. Eines der Erfolgsrezepte für die Überwindung historischer Hypothesen sind Partnerschaften zwischen Städten und Gemeinden. Sie bergen in sich das Potenzial, die Wunden, die durch Kriege und Konflikte entstanden sind, im Kleinen zu heilen. Denn Städtepartnerschaften sind Partnerschaften der Bürger. Erst durch regelmäßige persönliche Begegnungen können lang gehegte Vorurteile überwunden und Nationalismen im Alltag widerlegt werden. Auf diese Weise kann aus alter Feindschaft sogar tiefe Freundschaft werden, wie Deutsche und Franzosen nach 1945 bewiesen. Städtepartnerschaften sind zu Plattformen für die Verständigung der Bürger geworden. Zwischen Ost und West, mitunter auch für mehrere Nationen gleichzeitig, wie das Konstanzer Beispiel beweist.

Deutsch-tschechische Städtepartnerschaften

Auch in den deutsch-tschechischen Beziehungen spielen kommunale Partnerschaften eine tragende Rolle. Amtliche Verzeichnisse registrierten im Jahr

„My Vám dnes nepodáváme ruku k usmíření, odpuštění vzájemného bezpráví, neboť v historii neplatí žádné ‚Kdyby‘. To, co se stalo, už se nedá změnit. Vaše zodpovědné a pravdivé zhodnocení musí být zdrojem poučení pro budoucí generace. A proto Vám dnes podáváme ruku s nabídkou přátelství a spolupráce...“

Jiří Vaníček

starosta města Tábor (1995)

Jednou z nejdůležitějších výzev pro současnou Evropu zůstává po staletích konfliktu pragmatická, partnerská a na budoucnost orientovaná spolupráce. To zdůraznil ve svém projevu při oslavě svatodušních svátků v roce 1995 v partnerské Konstanzi (Kostnici) starosta jihočeského Tábora Jiří Vaníček. Jeho výzva se neobraccela pouze na hostitele z Německa, – vždyť přece před 580 lety byl ve městě u Bodamského jezera upálen český reformátor Jan Hus. Od té doby jsou Tábor – tehdejší centrum husitského hnutí – a město u Bodamského jezera důležitou historickou spojnici v často velmi napjatém česko-německém sousedství. Pan Vaníček se pokoušel oslovit i další hosty, zástupce dalších partnerských měst Konstanze z Francie, Anglie a Itálie, když vyslovil požadavek, aby byla díky partnerské spolupráci vytvořena nová důvěra. Vlády těchto zemí v září 1938 přijaly rozbití první Československé republiky a daly souhlas k připojení Sudet k Německé říši. Tím zničily důvěru nejen svých českých spojenců. Mnichovská dohoda

otevřela Hitlerovi cestu ke zničení Evropy. To se i pro Čechy a Němce stalo zlomovým bodem.

Partnerství mezi městy: porozumění v praxi

Evropské zatížení historií nám otevírá možnost lépe uspořádat budoucnost. Jednou z úspěšných cest k překonání historických problémů jsou partnerství mezi městy a obcemi. Ukrývají v sobě potenciál, který dokáže vyléčit rány vzniklé kvůli válkám a konfliktům. Neboť partnerství mezi městy jsou partnerstvími občanů. Jen díky pravidelným osobním setkáním mohou být překonány dlouho pěstované předsudky a vyvrácen nacionalismus z běžného života. Jak dokázali Němci a Francouzi po roce 1945, může se tímto způsobem staré nepřátelství dokonce změnit v hluboké přátelství. Partnerství mezi městy se stala základnami pro porozumění mezi občany. Mezi Východem a Západem, občas i pro více národů současně, to dokazuje i kostnický příklad.

Česko-německá partnerství mezi městy

Také v česko-německých vztazích hrají partnerství mezi obcemi stěžejní roli. Podle úředních záznamů bylo v roce 2003 registrováno 310 přeshraničních partnerských kontaktů mezi městy a obcemi z Německa a České republiky. Zároveň se toho o partnerstvích doposud – i přes pád železné opony, ke kterému došlo před více než 10 lety – málo ví. Někdy ani není známo, zda (ještě) existují. Koordinační radu Česko-německého diskusního fóra to

2003 310 grenzüberschreitende partnerschaftliche Kontakte zwischen Städten und Gemeinden in Deutschland und Tschechien. Gleichzeitig ist – trotz des Falls des Eisernen Vorhangs vor mehr als 10 Jahren – bislang nur wenig über diese Partnerschaften bekannt. Zuweilen nicht einmal, ob sie überhaupt (noch) existieren. Für den Koordinierungsrat des Deutsch-Tschechischen Gesprächsforums war dies Anlass genug, nachzuforschen. Das höchste gemeinsame außenpolitische Gremium beider Länder initiierte einen Wettbewerb mit der Fragestellung: Welche deutsch-tschechischen Städtepartnerschaften sind die besten Beispiele für ein harmonisches Miteinander? Was zeichnet sie aus? Wo liegen die Herausforderungen für die Zukunft? Die Schirmherrschaft über das Projekt übernahmen der damalige Bundespräsident Johannes Rau und der Präsident der Tschechischen Republik Václav Klaus.

Der Städtepartnerschaften-Wettbewerb 2003

Der deutsch-tschechische Städtepartnerschaften-Wettbewerb 2003 war Grundlagenforschung. Fest stand zunächst ein grundsätzliches Auswahlkriterium. Es sollten nur offizielle Partnerschaften zum Wettbewerb zugelassen werden. Außerdem waren die Ziele definiert: Der Status quo sollte vergleichend analysiert und herausragende Partnerschaften prämiert werden. Dadurch wollte man die Motivation stärken, bestehende Partnerschaften zu verbessern oder neue Kontakte zu einer Kommune im Nachbarland aufzubauen. Die Frage, mit welchen Methoden diese Ziele erreicht werden sollten, konnte höchstens aus Erfahrungen mit anderen Ländern beantwortet werden. Vorläufermodelle oder grundlegende Untersuchungen aus den deutsch-tschechischen Beziehungen gab es nicht.

Projektdurchführung und Partner

Der Koordinierungsrat beauftragte mit der Durchführung des Städtepartnerschaften-Wettbewerbs das deutsch-tschechische Informationsbüro IDOR in Marktredwitz. IDOR wird durch das Auswärtige Amt unterstützt und hat sich zum Ziel gesetzt, die Grenzregionen praxisnah bei der EU-Erweiterung zu begleiten. Vernetzungs- und Medienprojekte zählen zu

den Schwerpunkten seiner Tätigkeit. Daneben agiert IDOR als grenzüberschreitender Projektmanager. Dabei führt es Pilotinitiativen wie eine Deutsch-tschechische Fußballschule, Fort- und Weiterbildungsseminare oder Konferenzen zum interregionalen Erfahrungsaustausch durch.

Den Auftrag für den Städtepartnerschaften-Wettbewerb erhielt IDOR aufgrund seiner zweisprachigen Kompetenz, umfangreicher Datenbankbestände und dem Know-how im Bereich der kommunalen Zusammenarbeit. Möglich wurde die reibungslose Durchführung des Projekts freilich erst durch die enge Kooperation mit den Außenministerien und kommunalen Interessensverbänden beider Länder. Sehr wichtig war zudem der Schulterschluss mit der Robert Bosch Stiftung, die zu den größten Förderern des Dialogs zwischen Deutschland und seinen östlichen Nachbarn zählt. Die Stuttgarter Stiftung hat auch einen eigenen Projektwettbewerb „Städtepartnerschaft – Bürgerpartnerschaft“ ins Leben gerufen. Gemeinsam mit diesen Partnern führte IDOR von Februar bis September 2003 den Städtepartnerschaften-Wettbewerb durch.

Etappen des Wettbewerbs

Am Beginn des Wettbewerbs stand eine Bestandsaufnahme. Bei der Sichtung der unterschiedlichen Datenbanken wurde deutlich, dass die Aussagen über die Anzahl der existierenden grenzüberschreitenden Gemeindekontakte stark divergierten. Unklar war auch, welche Form diese Verbindungen haben – ob offizielle Partnerschaft, Freundschaft oder loser Kontakt. Manche Quellen sprachen von 230 kommunalen Verbindungen (RGRE – Rat der Gemeinden und Regionen Europas), andere von mehr als 300 (Tschechische Botschaft Berlin). Um alle möglichen Kooperationen zu berücksichtigen, bündelte IDOR die greifbaren Informationen in einer umfassenden Datenbank. Diese diente als Basis für den Wettbewerb, der sich in fünf Etappen vollziehen sollte:

- der Ausschreibung anhand eines zweisprachigen Fragebogens
- der Sichtung und Vorauswahl herausragender Partnerschaften durch die Jury
- Vor-Ort-Besuchen bei den Kandidaten der Endauscheidung

podnítilo ke zkoumání této problematiky. Nejvyšší společně zahraničněpolitické grémium obou zemí dalo popud k soutěži s otázkou: Která česko-německá partnerství jsou nejlepšími příklady harmonického soužití? Čím se vyznačují? V čem spočívají výzvy pro budoucnost? Záštitu nad projektem převzal tehdejší spolkový prezident Johannes Rau a prezident České republiky Václav Klaus.

Soutěž o nejlepší partnerství mezi městy 2003

Při soutěži o nejlepší partnerství mezi českými a německými městy šlo o základní výzkum dané problematiky. Pevně stanoveno bylo nejdříve základní kritérium výběru. Do soutěže měla být připuštěna pouze oficiální partnerství. Kromě toho byly definovány následující cíle: porovnatelná analýza dosavadního stavu a ocenění výjimečných partnerství. To mělo více motivovat stávající partnerství ke zlepšení spolupráce nebo k vybudování nových kontaktů s obcemi v sousední zemi. Otázkou, jakými metodami těchto cílů dosáhnout, bylo možno zodpovědět nanejvýš ze zkušeností s jinými zeměmi. Předchozí modely nebo základní výzkumy z oblasti česko-německých vztahů neexistovaly.

Provedení projektu a partnerů

Koordinační rada pověřila provedením soutěže o nejlepší partnerství mezi městy Česko-německou informační kancelář IDOR z Marktredwitzu. IDOR je podporován německým ministerstvem zahraničí a jeho cílem je v praxi provázet příhraniční oblasti při rozšiřování EU. Ke stěžejním bodům jeho činnosti patří projekty umožňující propojování a projekty mediální. Vedle toho působí IDOR jako manažer přeshraničních projektů. Přitom vede pilotní iniciativy jako je Česko-německá fotbalová škola, semináře dalšího vzdělávání případně rozšiřování vzdělání nebo konference týkající se interregionální výměny zkušeností.

Zadání pro soutěž mezi partnerstvími získal IDOR na základě své dvojjazyčnosti, rozsáhlých databází a know-how v oblasti komunální spolupráce. Bezproblémový průběh projektu byl ovšem možný až díky těsné spolupráci s ministerstvy zahraničí a zájmovými skupinami na úrovni obcí z obou zemí.

Velmi důležitá byla navíc úzká spolupráce s nadací Robert Bosch Stiftung, která patří k největším podporovatelům dialogu mezi Německem a jeho východními sousedy. Stuttgartská nadace založila také vlastní soutěž projektů s názvem „Partnerství mezi městy – partnerství mezi občany“. Soutěž mezi partnerstvími prováděl IDOR společně se jmenovanými partnery od února do září 2003.

Etapy soutěže

Na začátku soutěže stál rozbor situace. Při zkoumání různých databází se ukázalo, že se jednotlivé údaje o počtu kontaktů přesahujících hranice mezi obcemi značně rozcházejí. Nejasné také bylo, jakou formu tato spojení mají – zda se jedná o oficiální partnerství, o přátelství nebo o pouhý kontakt. Některé zdroje mluvily o 230 vazbách mezi obcemi (RGRE – Rada obcí a regionů Evropy), jiné o více než 300 (Velvyslanectví České republiky v Berlíně). Aby byly zohledněny všechny možné druhy spolupráce, vytvořil IDOR ze všech dosažitelných informací rozsáhlou databázi. Tato databáze sloužila jako základna pro soutěž, která proběhla v pěti etapách:

- vypsání soutěže na základě dvojjazyčného formuláře
- prozkoumání a předběžný výběr vynikajících partnerství porotou
- návštěvy kandidátů závěrečného kola
- konečný výběr nejlepších partnerství porotou
- slavností předání cen u příležitosti závěrečného koncertu festivalu Uprostřed Evropy ve městě Plauen

- der Endauswahl der besten Partnerschaften durch die Jury und
- einer feierlichen Preisverleihung anlässlich des Abschlusskonzerts des Festivals Mitte Europa in Plauen.

Ausschreibung

In einem ersten Schritt wurde allen deutschen und tschechischen Städten und Gemeinden, die als Partnerschaften gemeldet waren, ein Fragebogen zugesandt. Damit konnten sich die Kommunen zwischen Februar und April 2003 um die Auszeichnung bewerben. Ausgeschrieben wurde der Wettbewerb zudem über Fachblätter und die tschechischen Bezirksregierungen. In jedem Fragebogen musste sich die teilnehmende Kommune kurz in ihrer Landessprache präsentieren (Größe, Geschichte, Distanz zur Grenze und zur Partnerstadt). Anschließend wurde nach der Geschichte und Entstehung der kommunalen Verbindung gefragt. Schließlich sollten einzelne Projekte vorgestellt sowie Vorteile und Probleme der Partnerschaft geschildert werden. Besonderes Augenmerk wurde dabei auf die Aspekte Finanzierung und Überwindung der Sprachbarriere gelegt.

Sichtung und Vorauswahl

Die Resonanz auf die Ausschreibung war sehr rege. Insgesamt reichten 80 Städtepartnerschaften eine Bewerbung ein. Allerdings lag nur von 45 Partnerschaften der Fragebogen von beiden Gemeinden vor. Außerdem erhielt IDOR negative Rückmeldungen: In 21 Fällen existierte keine offizielle Partnerschaft, in 18 Fällen nur ein Kontakt und in sechs Fällen nur eine freundschaftliche Verbindung zueinander. Bemerkenswert war, dass von manchen Partnerschaften, bei denen nur eine Bewerbung vorlag, der Fragebogen der Partnergemeinde trotz nochmaliger telefonischer Nachfrage nicht eingereicht wurde. Das scheint teilweise nicht nur auf überstrapazierte Dienststellen zurückzuführen sein. Einige wenige deutsche Gemeinden vermuteten, dass der zeitgleich stattfindende tschechische Kommunalwahlkampf für die Probleme verantwortlich gewesen sei. Leider sei die Partnerschaft mit Deutschland zu Wahlkampfzeiten in Tschechien politisch nicht immer opportun, bedauerte in diesem Zusammenhang ein bayerischer Bürgermeister. Ein

Phänomen, das beiderseits der Grenze bedauerlicherweise immer wieder und immer noch auftaucht.

Während derartige Spekulationen in der absoluten Minderheit blieben, war der Umfang der übrigen Bewerbungen sehr unterschiedlich. Zahlreiche Bewerber kamen ihrer „Pflicht“ nach und füllten den Fragebogen – mehr oder weniger engagiert – aus. Manche Kandidaten gaben sich hingegen große Mühe und legten ihrem Schreiben umfangreiches Begleitmaterial bei, vom Märchen- oder Kochbuch bis hin zu Videofilmen. Eine westböhmische Gemeinde übergab die Bewerbung sogar persönlich und stellte bei diesem Anlass die Partnerschaft anhand von Fotoalben gleich vor. Dies war selbstverständlich keine Pflicht und hätte, wenn sich jede Kommune auf diese Weise präsentiert hätte, wohl den Rahmen des Wettbewerbs gesprengt. Zugleich konnte bereits an den meisten Bewerbungen abgelesen werden, wie lebendig die Partnerschaft ist und wie aktiv ihre Träger sind.

Um eine objektive Einordnung zu garantieren, wurde als Grundlage der ersten Auswertung ein Kriterienkatalog formuliert, anhand dessen die Partnerschaften miteinander verglichen wurden. IDOR berücksichtigte bei der Bewertung folgende Gesichtspunkte:

- Quantität und Qualität der Zusammenarbeit.
Wünschenswerter Weise sollten die Kooperationen über das jährliche Treffen der Verwaltungsspitzen hinausreichen. Entscheidend bei der Prämierung waren nicht absolute Zahlen, sondern die Relation von Gemeindegröße und Engagement, um kleineren Gemeinden gleiche Wettbewerbschancen zu ermöglichen.
- Verankerung der Partnerschaft im Alltag.
Beachtung sollte nicht nur die dauerhafte Zusammenarbeit von Schulen, Feuerwehren und anderen öffentlichen Einrichtungen erfahren. Auch herausragende, innovative Völker verbindende Projekte, das bürgerliche Engagement in der Partnerschaft sowie die Präsentation in der Öffentlichkeit und im Internet wurden berücksichtigt.

Anschließend erarbeitete IDOR dann eine Vorschlagsliste mit 18 Partnerschaften, die sich durch ihre Intensität oder besondere Projekte hervorgetan hatten. Diese Liste wurde einer unabhängigen Jury vorgelegt, die die Kandidaten für die Endausscheidung auswählte.

Vypsání soutěže

Všem městům a obcím, které byly hlášeny jako partnerství, byl nejprve zaslán dotazník. Tímto dotazníkem se mohly všechny obce mezi únorem a dubnem 2003 do soutěže přihlásit. O vypsání soutěže navíc informoval odborný tisk a české krajské úřady. V dotazníku se zúčastněná obec krátce představila v jazyce své země (velikost, historie, vzdálenost od hranic a od partnerského města). Následovaly otázky týkající se historie kontaktů a vzniku partnerství mezi obcemi. Na závěr představily obce jednotlivé projekty a popsaly výhody i problémy partnerství. Zvláštní pozornost byla přitom věnována otázce financování a překonávání jazykové bariéry.

Průzkum a předběžný výběr

Odezva na vypsání soutěže byla veliká. Žádost zaslalo celkem 80 partnerství. Ovšem jen u 45 partnerství byly k dispozici dotazníky od obou obcí. Kromě toho obdržel IDOR záporné odpovědi: ve 21 případech neexistuje žádné oficiální partnerství, v 18 případech jde pouze o kontakty a v šesti se jedná jen o vzájemné přátelské vztahy. Pozoruhodné bylo, že od některých partnerství, u nichž byla k dispozici pouze jedna žádost, nebyl dotazník partnerské obce přes opětovné telefonické dotazy dodán. V některých případech, zdá se, to nelze odůvodnit jen příliš velkým zatížením úředníka. Některé německé obce se domnívají, že za problémy mohl paralelně probíhající český předvolební boj do obecních zastupitelstev. Podle jednoho bavorského starosty není v době předvolebního boje v České republice partnerství s Německem politicky vždy vítané. Jedná se o fenomén, který se bohužel stále ještě objevuje na obou stranách hranice.

Zatímco podobné spekulace zůstaly v absolutní menšině, byl rozsah zbývajících žádostí velmi rozdílný. Mnozí uchazeči splnili svou „povinnost“ a více či méně pečlivě vyplnili formulář. Někteří kandidáti si oproti tomu dali velkou práci a ke své přihlášce přiložili rozsáhlý doplňkový materiál, od knížky pohádek nebo kuchařky až po videofilmy. Jedna západočeská obec předala dokonce přihlášku osobně a při této příležitosti hned partnerství na základě donesených fotografií představila.

Toto samozřejmě nebylo povinností. Kdyby se každá obec představovala tímto způsobem, přesahovalo by to rámec možností soutěže. Zároveň již bylo možno z většiny přihlášek vyčíst, jak živoucí partnerství je a jak aktivní jsou jeho koordinátoři. Aby bylo zajištěno objektivní zařazení, byl jako základ prvního hodnocení formulován katalog kritérií, na jehož bázi byla partnerství porovnávána. Při hodnocení přihlížel IDOR k následujícím hlediskům:

- Kvantita a kvalita spolupráce. Žádoucí bylo, aby spolupráce přesahovala setkávání představitelů správy jedenkrát za rok. Při významování nebyla rozhodující absolutní čísla, nýbrž poměr mezi velikostí obce a angažovaností, aby měly i menší obce v soutěži rovné šance.
- Zakotvení partnerství ve všedním životě. Pozornost neměla získat jen dlouhodobá spolupráce mezi školami, hasičskými sbory a jinými veřejnými institucemi. Zohledněny byly také vynikající inovativní, národy spojující projekty, občanská iniciativa v rámci partnerství, stejně jako prezentace na veřejnosti a na internetu.

IDOR pak vypracoval seznam 18 partnerství, která vynikla intenzitou spolupráce nebo mimořádnými projekty. Tento seznam byl předložen nezávislé porotě a ta zvolila kandidáty závěrečného kola.

Erste Jury-Sitzung

Die Jury setzte sich aus 12 Vertretern zusammen, die vom Koordinierungsrat, dem Deutsch-tschechischen Jugendforum, den Städte- und Gemeindeverbänden, Stiftungen, Universitäten und anderen Nichtregierungsorganisationen entsandt wurden. Bei ihrer Sitzung Ende Mai in Berlin beschloss die Jury die Vorschlagsliste von IDOR zu übernehmen. Allerdings sollten jene Partnerschaften aus dem Rennen ausscheiden, bei denen nur eine Bewerbung vorlag. Die verbleibenden 13 Partnerschaften sollten in der Endausscheidung näher analysiert und deshalb vor Ort besucht werden: Baden-Baden und Karlovy Vary (Karlsbad), Berlin-Neukölln und Ústí nad Orlicí (Wildenschwert), Bernkastel-Kues und Karlovy Vary, Dieburg und Mladá Boleslav (Jungbunzlau), Furth im Wald und Domažlice (Taus), Görlitz und Nový Jičín (Neutitschein), Illertissen und Loket (Elbogen), Konstanz und Tábor, Pirna und Děčín (Tetschen), Rosdorf und Zubří, Sohland an der Spree und Čisovice, Stuttgart und Brunn (Brno), Vohenstrauß und Stříbro (Mies).

Kriterienkatalog

Die Jury verabschiedete außerdem einen Kriterienkatalog, der die Bewertungsgrundlage bei den Besuchen der Städte bilden sollte. Besonderes Augenmerk ruhte auf folgenden Punkten:

- Breite der Partnerschaft und ihre Verankerung in der Bevölkerung
- Einbeziehung spezifischer Gruppen und Randgruppen (wie Jugendliche, Behinderte)
- Innovativer Charakter der Austausch- und Begegnungsprojekte
- Kooperationen auf wirtschaftlichem Gebiet und in der Berufsausbildung
- Anknüpfung an historische Wurzeln, Einbeziehung von Emigranten oder Sudetendeutschen
- Funktionierende Partnerschaft als Motivation, die Sprache des Partners zu lernen

Besuche der Partnerstädte, zweite Jury-Sitzung

Alle Städte und Gemeinden der Endausscheidung wurden von Juni bis August 2003 von IDOR-Mitarbeitern besucht. Jeder Kommune wurde dabei die Möglichkeit gegeben, die Partnerschaft und ihre Projekte

ausführlich vor Ort zu präsentieren. Die Besuchsberichte dienten der Jury als Entscheidungsgrundlage für ihre zweite und abschließende Sitzung Anfang September in Brunn. Dort fiel den Juroren die Entscheidung für einen Sieger sehr schwer. Ihrer Meinung nach verdienten sämtliche Partnerschaften der Schlussrunde besondere Anerkennung. Daher erhielten alle 13 eine Ehrenurkunde und wurden als „beispielhaft“ ausgezeichnet.

Preisverleihung

Die feierliche Auszeichnung der Sieger des Wettbewerbs fand am 7. 9. 2003 im Rahmen des Abschlusskonzertes des Festivals Mitte Europa in Plauen im Vogtland statt. Im Plauener Rathaus präsentierten sich zunächst alle 13 Finalisten im Rahmen einer Ausstellung der Öffentlichkeit. An Informationsständen stellten sich die Kommunen vor und zeigten, auf welchen verschiedenen Ebenen sie mit ihren Partnergemeinden zusammenarbeiten. Vor der Preisverleihung in der Plauener Johanniskirche wiesen dann die Laudatoren, Petra Ernstberger, Mitglied des Bundestages und Vorsitzende der deutsch-tschechischen Parlamentariergruppe, sowie Professor Dr. Otto Pick, Ko-Vorsitzender des Koordinierungsrats, nochmals auf den Wert und den Grundgedanken des Wettbewerbs hin: „Städtepartnerschaften sind Zeugnisse eines Europas der Bürger, und unsere gemeinsame europäische Zukunft beruht auf der Zusammenarbeit der Bürger“, betonte der ehemalige tschechische Vize-Außenminister. Ernstberger und Pick waren sich einig, dass die kommunalen Verbindungen die Ziele des Deutsch-Tschechischen Gesprächsforums in idealer Weise umsetzten, nämlich eine bessere Verständigung und mehr Begegnung zwischen Deutschen und Tschechen. Inwieweit der Wettbewerb andere Kommunen stimulieren wird, intensiver zusammenzuarbeiten, wird sich 2005 oder 2006 erweisen. Dann soll, so der Plan, der Städtepartnerschaften-Wettbewerb neu aufgelegt werden.

První zasedání poroty

Porota se skládala z 12 členů vyslaných Koordinační radou, Česko-německým fórem mládeže, spolky měst a obcí, nadacemi, univerzitami a jinými nevládními organizacemi. Na svém zasedání, které se uskutečnilo na konci května v Berlíně, se porota rozhodla převzít seznam navržených kandidátů. Ovšem ze soutěže měla být vyřazena ta partnerství, u nichž byla k dispozici pouze jedna přihláška. 13 partnerství mělo být zkoumáno blíže, a proto měla být navštívena: Baden-Baden a Karlovy Vary, Berlin-Neukölln a Ústí nad Orlicí, Bernkastel-Kues a Karlovy Vary, Dieburg a Mladá Boleslav, Furth im Wald a Domažlice, Görlitz a Nový Jičín, Illertissen a Loket, Kostnice (Konstanz) a Tábor, Pirna a Děčín, Rosdorf a Zubří, Sohland a.d. Spree a Čisovice, Stuttgart a Brno, Vohenstrauß a Stříbro.

Katalog kritérií

Porota kromě toho schválila katalog kritérií, který měl při návštěvách měst tvořit základ hodnocení. Zvláštní zřetel byl kladen na následující body:

- Šíře partnerství a její zakotvení ve společnosti
- Zapojení specifických a okrajových skupin (jako mládež, postižení)
- Inovativní charakter výměnných projektů a setkávání
- Spolupráce v oblasti hospodářství a v odborném vzdělávání
- Navázání na historické kořeny, zapojení emigrantů nebo sudetských Němců
- Fungující partnerství jako motivace pro učení se jazyku druhé strany

Návštěvy partnerských měst, druhé zasedání poroty

Všechna města a obce závěrečného výběru navštívili od června do srpna 2003 pracovníci IDORu. Každé obci byla dána možnost, přímo v místě působení podrobně představit partnerství a jeho projekty. Zprávy o návštěvách partnerských měst sloužily porotě jako základ pro rozhodování na jejím druhém, závěrečném zasedání konaném na začátku září v Brně. Rozhodování o vítězi bylo pro porotu těžké. Podle zástupců poroty si všechna partnerství

závěrečného kola zasloužila zvláštní uznání. Všech 13 partnerství proto obdrželo čestné uznání a byla oceněna jako „příkladná“.

Předávání cen

Slavnostní ocenění vítěze soutěže se uskutečnilo 7. 9. 2003 v rámci závěrečného koncertu festivalu Uprostřed Evropy ve městě Plauen ve Vogtlandu. Na výstavě na plauenské radnici se nejdříve veřejnosti představilo všech 13 partnerství, která postoupila do závěrečného kola. Na informačních panelech se představily všechny obce a ukázaly, v jakých různých rovinách se svými partnerskými obcemi spolupracují. Před samotným předáváním cen v kostele Johanniskirche v Plauen připomněli ještě jednou řečníci – Petra Ernstbergerová, členka Spolkového sněmu a předsedkyně česko-německé parlamentární Skupiny přátel, stejně jako profesor Dr. Otto Pick, místopředseda Koordinační rady – hodnotu základní myšlenky soutěže. „Partnerství mezi městy jsou svědectvím Evropy občanů a naše společná evropská budoucnost se zakládá na spolupráci občanů“, zdůraznil bývalý náměstek českého ministra zahraničí. Paní Ernstbergerová a profesor Pick se shodli na tom, že spojení mezi obcemi naplňují ideálním způsobem cíle Česko-německého diskusního fóra, tedy lepší porozumění a více kontaktů mezi Čechy a Němci. Jak dalece soutěž povzbudí jiné obce, aby intenzivněji spolupracovaly, se ukáže v roce 2005 nebo 2006. Pak by měla, jak je plánováno, soutěž proběhnout znovu.

Ergebnisse des Wettbewerbs

Der deutsch-tschechische Städtepartnerschaften-Wettbewerb war in verschiedener Hinsicht ein Feldversuch. Er diente nicht nur als generelle Bestandsaufnahme. Ein analytischer Vergleich der einzelnen kommunalen Verbindungen erlaubte auch Rückschlüsse auf deutsch-tschechische Partnerschaften allgemein.

Geschichte

Städtepartnerschaften wurden in Europa nach dem Zweiten Weltkrieg im Zeichen der Aussöhnung und Annäherung der Völker ins Leben gerufen. Vorreiter waren dabei Gemeindekontakte zwischen der Bundesrepublik Deutschland und ihren westlichen Nachbarn, allen voran Frankreich. Auch zwischen Deutschland und Tschechien entstanden sämtliche Partnerschaften nach 1945 unter dem gleichen Motiv der Völkerverständigung, allerdings unter den besonderen Vorzeichen der Beziehungen beider Länder zueinander.

Während sich die deutsch-tschechische Katastrophe der Jahre 1938 bis 1948 teilweise noch heute negativ auswirkt, spielten gerade die Epochenjahre 1968 und 1989 eine entscheidende Rolle für eine bessere Nachbarschaft. Als zwischen der DDR und der ČSSR bereits erste Kontakte existierten, initiierte der Prager Frühling erste Kontakte zwischen Gemeinden in der Bundesrepublik und der Tschechoslowakei. Der Fall des Eisernen Vorhangs 1989 brachte dann eine Blüte der Städtepartnerschaften zwischen dem nun wieder-vereinigten Deutschland und der ČSFR bzw. der Tschechischen Republik mit sich. Diese Phase erlebt mit dem Beitritt Tschechiens zur Europäischen Union einen neuen Höhepunkt.

Prinzipiell lassen sich vier verschiedene Entstehungsmuster deutsch-tschechischer Gemeindepartnerschaften beobachten. Dabei muss zunächst zwischen den Beziehungen der DDR und der ČSSR bzw. der Bundesrepublik und der ČSSR unterschieden werden. Erstere waren im Laufe des Kalten Kriegs Verbündete, letztere Gegner während der Blockkonfrontation.

In der DDR fiel der Startschuss für Gemeindepartnerschaften Ende der 1950er Jahre. Nach den traumatischen Erfahrungen des Zweiten Weltkriegs und Jahren der Funkstille im (kleinen) Grenzverkehr wurde zu

dieser Zeit eine Reihe von Städtepartnerschaften innerhalb des gesamten Warschauer Pakts und auch zwischen den sozialistischen ‚Bruderstaaten‘ DDR und ČSSR begründet. Ziel war hierbei – ähnlich wie in Westeuropa – die verstärkte Annäherung der Völker, freilich unter dem Leitmotiv des Sozialismus. Nicht wenigen der Kontakte, die politisch ‚von oben‘ gewünscht waren, fehlte es am lebendigen Unterbau bei den Bürgern. Manche dieser Partnerschaften schiefen deshalb nach 1989 ein. Andere wurden im Zeichen des politischen Wandels neu ins Leben gerufen und auf ein breiteres gesellschaftliches Fundament gesetzt. Mehrere Partnerschaften waren aber bereits zu DDR-Zeiten stark in der Bevölkerung verankert, da sie auf Partnerschaften von Betrieben und Vereinen ruhten und auch ins Private reichten. Durch die Wende erfuhren diese Partnerschaften neue Impulse: Manche der Verbindungen brachen zwar zusammen – insbesondere die politischen. Zugleich wurden die Partnerschaften aber durch neue Initiativen bereichert und häufig auch mit neu entstehenden Gemeindekontakten, beispielsweise nach Westeuropa, verknüpft. Der zweite Typus deutsch-tschechischer Partnerschaften ist vor allem im ehemaligen Westdeutschland zu finden und basiert auf historischen Verbindungen. Hier bauten Städte auf traditionelle Verbindungen auf, die teilweise bis ins Mittelalter zurückreichen. Ein Beispiel dafür sind die ehemaligen Reichsmetropolen Nürnberg und Prag (Praha), die über Jahrhunderte enge Kontakte zueinander pflegten und dies heute in einer offiziellen Partnerschaft fortsetzen. Die Städte Konstanz und Tábor einte, wie oben erwähnt, der gemeinsame Bezug zu Jan Hus. Berlin-Neukölln und Ústí nad Orlicí verbindet ein besonderes geschichtliches Ereignis: Denn aus Horní Černá, einem Nachbardorf von Ústí, wanderten um 1737 böhmische Glaubensflüchtlinge ins damalige Rixdorf bei Berlin aus. Seit dieser Zeit sind die Kontakte zwischen Rixdorf, das im heutigen Berliner Bezirk Neukölln liegt, und Ústí niemals abgebrochen. Eine besondere Form ‚historischer Partnerschaften‘ waren auch die Partnerschaften zwischen Kommunen und sudetendeutschen ‚Gmoin‘ nach dem Ende des Zweiten Weltkrieges. Seit Beginn der 1950er Jahre übernahmen zahlreiche Städte und Gemeinden in der Bundesrepublik die Schirmherrschaft über ihre sude-

Výsledky soutěže

Soutěž o nejlepší partnerství mezi českými a německými obcemi byla z různých hledisek pokusem v reálných podmínkách. Neslouží jen jako všeobecný rozbor. Analytické srovnávání vazeb mezi jednotlivými obcemi umožnilo vytvořit závěry o česko-německých partnerstvích obecně.

Historie

Základy partnerství mezi městy byly položeny po 2. světové válce ve znamení usmířování a vzájemného sblížení národů. Průkopnické při tom byly kontakty mezi obcemi ze Spolkové republiky Německo a jejich západními sousedy v čele s Francií. Porozumění mezi národy bylo po roce 1945 motivem pro vznik řady partnerství také mezi Českou republikou a Německem, ovšem za zvláštních podmínek vzájemných vztahů obou zemí. Zatímco katastrofa let 1938 až 1948 se projevuje ještě dnes negativně, sehrály důležité roky 1968 a 1989 rozhodující roli pro lepší sousedství. V době, kdy už existovaly první kontakty mezi ČSSR a NDR, dalo Pražské jaro podnět k prvním kontaktům mezi obcemi ze Spolkové republiky Německo a Československa. Pád železné opony v roce 1989 pak s sebou přinesl rozkvět partnerství mezi již sjednoceným Německem a ČSFR, respektive Českou republikou. Tato fáze začíná vstupem České republiky do Evropské unie novým vrchol. Principiálně je možné pozorovat čtyři různé modely vzniku česko-německých partnerství. Nejdříve musíme odlišit vztahy NDR a ČSSR, respektive Spolkové republiky a ČSSR. Prvně jmenovaní byli v době studené války spojenci, druzí byli v průběhu konfrontace mezi bloky protivníky. V NDR byla partnerství mezi obcemi zahájena na konci 50. let. Po traumatických zkušenostech 2. světové války a letech bez komunikace v (malém) pohraničním styku byla v tuto dobu v rámci celé Varšavské smlouvy a také mezi socialistickými „bratrskými státy“ NDR a ČSSR založena celá řada partnerství. Cílem bylo – podobně jako v západní Evropě – posílit sblížení národů, ovšem pod leitmotivem socialismu. Celé řadě kontaktů, které byly podporovány „shora“, chyběla živoucí občanská základna. Některá z těchto partnerství proto po roce 1989 usnula. Jiná byla ve

znamení politických změn oživena a založena na širší občanské základně. Většina partnerství však byla už v době NDR mezi lidmi silně zakotvena, jelikož spočívala na družbě mezi závody a spolky a zasahovala i do osobního života. Díky změně poměrů zažila tato partnerství nové podněty. Některé z těchto vazeb sice přestaly fungovat – především vazby politické. Zároveň však byla partnerství obohacena o nové iniciativy a často také o nové kontakty, například se západní Evropou.

Druhý typ česko-německých partnerství je možné najít především v bývalém Západním Německu a je založen na historických spojnících. Zde navazovala města na tradiční vazby, sahající částečně až do středověku. Příkladem toho jsou bývalá hlavní města Svaté říše římské Nürnberg (Norimberk) a Praha, která udržovala těsné kontakty, v nichž v současné době pokračují oficiálními partnerstvími. Města Konstanz a Tábor spojoval, jak je zmíněno výše, společný vztah k Janu Husovi. Berlín-Neukölln a Ústí nad Orlicí spojuje zvláštní historická událost, neboť z Horní Čermné, sousední vsi Ústí, se kolem roku 1737 vystěhovali nábožensky pronásledovaní obyvatelé do tehdejšího Rixdorfu u Berlína. Od té doby nebyly kontakty mezi Rixdorfem, který leží v dnešním berlínském okrsku Neukölln, a Ústím nikdy přerušeny. Zvláštní formou „historických partnerství“ byla po skončení 2. světové války také „kmotrovství“ mezi obcemi a sudetoněmeckými „Gmoi“. Od začátku 50. let převzala řada měst a obcí Spolkové republiky záštitu nad svými novými sudetoněmeckými občany. Ti se po odsunu ve své nové vlasti často usídlovali ve skupinách. Proto místní radní položili základy ochrany nad „Gmoi“, tedy obcí spoluobčanů pocházejících z Čech a Moravy. Těžištěm vzniku těchto „Gmoi“ bylo jižní Německo. Tento proces podporovalo zvláště Bavorsko, které v roce 1954 převzalo záštitu nad četnými přistěhovými sudetskými Němci. Oficiálně se v Bavorsku od té doby hovoří o „čtvrtém kmeni“ této spolkové země. Akcí na podporu „Gmoi“ založila bavorská vláda převážně na programu „In der Obhut Bayerns (Pod ochranou Bavorska)“. Díky těmto „kmotrovstvím“ docházelo často v průběhu let k oživení vztahů s Čechy a Moravou, se

tendeutschen Neubürger. Diese hatten sich nach der Vertreibung oft in Gruppen in ihrer neuen Heimat angesiedelt. Deshalb riefen die dortigen Stadtväter Patenschaften für die ‚Gmoi‘, also die Gemeinde der Mitbürger aus Böhmen und Mähren, ins Leben. Schwerpunkt der Gmoi-Bildung war Süddeutschland. Besonders gefördert wurde dieser Prozess durch Bayern, das 1954 die Schirmherrschaft über die zahlreich zugewanderten Sudetendeutschen übernommen hatte. Offiziell spricht der Freistaat seitdem vom ‚vierten Stamm‘ des Landes. Die Patenschaftsaktion für die ‚Gmoin‘ unterstützte die bayerische Staatsregierung durch das eigens geschaffene Förderprogramm ‚In der Obhut Bayerns‘.

Aus diesen Patenschaften heraus wurden im Laufe der Zeit häufig die Beziehungen nach Böhmen und Mähren, in die alte Heimat, reaktiviert, teilweise bereits über den Eisernen Vorhang hinweg, vor allem aber nach 1989. Gute Beispiele dafür sind die oberfränkischen Städte Rehau und Selb, die 1954 die Patenschaft für die deutschen Bürger aus der Nachbarstadt Aš (Asch) übernommen hatten. Nach 1989 wurden hier die Kontakte in die alte Heimat aufgefrischt und Schritt für Schritt verbessert. Im Jahr 2002 schlossen sich die drei Kommunen gemeinsam mit ihren Nachbargemeinden sogar zu einem Städtebund „Freunde im Herzen Europas“ zusammen. Ein Beweis dafür, dass derartige Verbindungen auch in jüngster Zeit und über weite Entfernungen hinweg aufgebaut werden können, ist die Partnerschaft zwischen dem schwäbischen Illertissen und dem westböhmisches Locket. Drittens konnten kommunale Partnerschaften aus pragmatischen Beweggründen hervorgehen, die häufig durch historische Beziehungen verstärkt wurden. Die geografische Nähe konnte dabei ein entscheidender Faktor sein. Dafür sprechen nicht nur die zahlreichen grenznahen Verbindungen. Ein weiteres Motiv kann eine ähnliche Struktur der Orte sein. Das ist beispielsweise bei Partnerschaften zwischen Kurorten, wie Baden-Baden und Karlovy Vary, Bad Soden und Františkovy Lázně (Franzensbad) sowie Bad Homburg und Mariánské Lázně (Marienbad) der Fall. Die örtliche Nähe, aber auch die Bergbautradition führte Städte wie Marienberg und Most (Brüx) oder Annaberg-Buchholz und Chomutov (Komotau) im Erzgebirge

zusammen. Als Ziel dieser ‚pragmatischen Partnerschaften‘ wird häufig der gegenseitige Erfahrungsaustausch genannt, das Lernen vom Nachbarn. Viele Partnerschaften fügen sich in keines der bisherigen Erklärungsmuster ein. Sie verbindet vor allem eines: der zufällige, freundschaftliche Kontakt zwischen Bürgern oder Vereinen, der allmählich zu einer offiziellen Partnerschaft ausgebaut wurde. Ein hervorragendes Beispiel dafür ist die Verbindung zwischen dem niedersächsischen Rosdorf und dem ostmährischen Zubří. Diese Partnerschaft ging aus Freundschaftsspielen der beiden örtlichen Handballklubs hervor. Auch die Verbindungen zwischen Čisovice bei Prag und Sohland an der Spree ergaben sich eher spontan. Der tschechische Initiator, Martin Barták, stammte eigentlich aus Prag, hatte aber ein Haus in Čisovice und eine Tante in Sohland. Eine der ersten praktischen Gemeinschaftsaktionen war neben gegenseitigen Besuchen, dass er die Kirchturmuhre in Sohland neu anstrich. Aus diesen Kontakten entwickelte sich schrittweise eine Partnerschaft, die mehr und mehr Menschen in den Bann zog, darunter auch Bürger aus der französischen Partnergemeinde Sohlands. Das besondere Engagement von Einzelpersonen ist eines der Schlüsselkriterien für eine erfolgreiche Zusammenarbeit. Oft dauerte es Jahre, bis ausgehend von den ersten Kontakten zwischen einzelnen Bürgern oder Vereinen große Teile der Bevölkerung für den gegenseitigen Austausch gewonnen werden konnten und die Kommunen die Partnerschaft schließlich offiziell besiegelten. Auf dem langen Weg des steten Ausbaus der Beziehungen war viel persönlicher Einsatz, Wille und Ausdauer notwendig, um auch Probleme zu überwinden. Deshalb zeichnen sich erfolgreiche Partnerschaften meist durch die besonderen Verdienste einzelner Bürger oder Verantwortlicher aus. Sie sind die Köpfe der gesamten Partnerschaft. Herausragende Beispiele sind unter anderem der Furthür Bürgermeister Reinhold Macho, der die Partnerschaft mit Domažlice seit Jahren persönlich begleitet und mit neuen Ideen anschiebt. Die Partnerschaft zwischen Illertissen und Locket wäre undenkbar ohne den persönlichen und finanziellen Einsatz des örtlichen Unternehmers Josef Kränzle. Als Mäzen bezuschusst er zahlreiche Projekte – von der Denkmalsanierung bis hin

starou vlastní, částečně přes železnou oponu, především ale po roce 1989. Dobrymi příklady jsou města Rehau a Selb z oblasti Oberfranken (Horní Francko), která v roce 1954 převzala záštitu nad občany ze sousední Aše. Po roce 1989 byly kontakty se starou vlastní oživeny a krok za krokem docházelo také k jejich zlepšování. V roce 2002 se tyto tři obce sdružily ve spolek měst s názvem „Přátelé v srdci Evropy“. Důkazem toho, že podobná spojení mohou vzniknout také v poslední době i na velkou vzdálenost, je partnerství mezi švábským Illertissenem a západočeským Loktem.

Za třetí mohla partnerství mezi obcemi vzejít z pragmatických důvodů, které byly často posíleny historickými vztahy. Rozhodujícím faktorem mohla být malá geografická vzdálenost. Důkazem toho je nejen řada kontaktů z příhraničí. Dalším motivem může být i podobná struktura obce. To je například případ partnerství mezi lázeňskými městy, jako jsou Baden-Baden a Karlovy Vary, Bad Soden a Františkovy Lázně, stejně jako partnerství mezi Bad Homburgem a Mariánskými Lázněmi. Malá vzdálenost, ale také hornická tradice svedla dohromady města jako Marienberg a Most nebo Annaberg-Buchholz a Chomutov v Krušných horách. Jako cíl těchto „pragmatických partnerství“ je často označována vzájemná výměna zkušeností, učení se od sousedů. Mnoho partnerství nelze zařadit do žádného ze jmenovaných modelů. Spojuje je především jedno: náhodný přátelský kontakt mezi občany nebo spolky, který se pozvolna změnil v oficiální partnerství. Vynikajícím příkladem je spojení mezi dolnosaským Rosdorfem a východomoravským Zubřím. Toto partnerství vzešlo z přátelských utkání obou místních házenkářských klubů. Také spojení mezi Čisovicemi u Prahy a Sohlandem an der Spree vzniklo spíše spontánně. Český iniciátor partnerství, Martin Barták, pochází vlastně z Prahy, měl ale dům v Čisovicích a tetu v Sohlandu. Jednou z prvních společných akcí bylo vedle vzájemných návštěv to, že nově natřel hodiny na kostelní věži v Sohlandu. Z těchto kontaktů se postupně vyvinulo partnerství, které přitahovalo více a více lidí, dokonce i obyvatele partnerského města Sohlandu z Francie.

Mimořádná angažovanost jednotlivých osob je jedním z klíčových kritérií úspěšné spolupráce. Často trvalo roky, než byla po prvních kontaktech mezi jednotlivými občany nebo spolky pro spolupráci získána velká část obyvatelstva a obce partnerství oficiálně stvrdily. Na dlouhé cestě věčného budování vztahů bylo třeba mnoho osobního nasazení, vůle a výdrže, aby bylo možno také překonávat problémy. Proto úspěšná partnerství většinou vynikají mimořádnými zásluhami jednotlivých občanů nebo osob zodpovědných za partnerství. Tito občané jsou hlavou celého partnerství. Výborným příkladem jsou mezi jinými starosta města Furth im Wald Reinhold Macho, který se již léta osobně angažuje v partnerství s Domažlicemi a posouvá jej vpřed novými nápady. Partnerství mezi Illertissenem a Loktem by nebylo myslitelné bez osobního a finančního nasazení místního podnikatele Josefa Kränzleho. Jako mecenáš dotuje četné projekty – od oprav památek až po výměnu dětí. Bez těchto osobností, které můžeme najít téměř v každém partnerství a které se mezitím často staly čestnými občany své partnerské obce, by se spolupráce na obecní úrovni mezi Německem a Českou republikou do dnešní podoby tak nerozšířila.

zum Kinderaustausch. Ohne diese Persönlichkeiten, die in nahezu jeder Partnerschaft zu finden sind und mittlerweile oft zu Ehrenbürgern ihrer Partnerkommune ernannt wurden, wäre die kommunale Zusammenarbeit zwischen Deutschland und Tschechien nicht so weit fortgeschritten, wie sie es heute ist.

Kooperationsbereiche und Projekte

Inhaltlich gesehen hat das Gros deutsch-tschechischer Städtepartnerschaften vieles gemeinsam. Die Kooperationsbereiche sind sich in der Regel sehr ähnlich. Die kommunalen Behörden stehen miteinander in Kontakt, am häufigsten tauschen sich Schulen, Rathäuser, Chöre, Sportvereine und Feuerwehren aus. Herausragende Partnerschaften verbindet jedoch mehr: Dort sind die Verbindungen lebendig in dem Sinne, dass sich Bürger in regelmäßigen Abständen treffen, auf nahezu allen Ebenen zusammenarbeiten und gemeinsame Projekte ins Leben rufen. Besonderes Lob verdient hier der Austausch in Randbereichen, der von der Seniorenbegegnung mit Internetkommunikation (Stuttgart – Brünn), Praktikumsangeboten im Nachbarland (Rosdorf – Zubří, Illertissen – Loket), Kontakten zwischen Behindertengruppen (Furth im Wald – Domažlice), Gemeinschaftsaktionen der Denkmalpfleger (Görlitz – Nový Jičín) bis hin zum gemeinsamen Kammerorchester reichen kann (Furth im Wald – Domažlice). Derartige Projekte sind allerdings Ausnahmen. Immer mehr Zuspruch finden gemeinsame Vorhaben mit anderen Partnerstädten, insbesondere aus Frankreich. Da deutsche Kommunen oft schon seit Jahrzehnten mit einer französischen Gemeinde verschwistert sind, werden hier Synergieeffekte und Erfahrungen genutzt, gerade im Jugendaustausch. Der umgekehrte Weg, dass Partner der tschechischen Stadt mit in Gemeinschaftsprogramme eingebracht werden, kommt noch eher selten vor (auch weil dort kleinere Kommunen bislang kaum weitere Partner haben). Als Hauptmotiv für die partnerschaftliche Zusammenarbeit nennen die meisten Kommunen das Ideal der Völkerverständigung, insbesondere zwischen Ost und West. Parallel dazu wird das Ziel ausgegeben, durch die Freundschaft der Städte den Frieden im wiedervereinigten Europa dauerhaft zu festigen. Daneben spielen auch pragmatische Aspekte eine

wichtige Rolle. Gerade tschechische Gemeinden versprechen sich vor dem Hintergrund der EU-Erweiterung oft viel vom praktischen Erfahrungsaustausch mit ihren Nachbarn, z.B. in Wirtschafts-, Finanz- oder Verwaltungsfragen. Außerdem möchten viele Kommunen schlicht die persönlichen Kontakte zwischen den Bürgern ausbauen. Dadurch wollen sie vor allem der Jugend neue Chancen in Europa ermöglichen.

Finanzierung

Die Finanzierung der Partnerschaft speist sich zumeist aus verschiedenen Quellen. Kommunale Zuschüsse sowie Beiträge von Teilnehmern und Vereinen zählen zu den häufigsten Förderungen. Manche Städte haben für die Partnerschaft sogar einen eigenen Etat geschaffen. Ergänzt werden die kommunalen Eigenmittel häufig durch klassische Kofinanzierungsoptionen. Dabei liegen der Deutsch-Tschechische Zukunftsfonds, die Programme der Robert Bosch Stiftung und der Europäischen Union an der Spitze. Zudem ist das Spendenwesen weit verbreitet. Etwas im Hintergrund bewegen sich Sponsoring und alternative Förderquellen. Dies ist sicherlich auch darauf zurückzuführen, dass die professionelle Drittmittelinwerbung mit dem Ehrenamt kaum vereinbar ist. Nicht wenigen Kommunen (und gerade Neueinsteigern) fehlt es zudem an Know-how. Sie wissen nicht, auf welche Finanzierungsmöglichkeiten sie zurückgreifen und wie sie die entsprechenden Förderinstrumente bedienen können. Hier besteht zum Teil eine große Diskrepanz zwischen unterrichteten und nicht-unterrichteten Gemeinden.

Sprache

Die unterschiedliche Sprache ist in den deutsch-tschechischen Städtepartnerschaften durchaus ein Problem, aber keine unüberwindbare Hürde. Zwar existiert die strukturelle Schwierigkeit, dass gerade Deutsche der Nachbarsprache nicht mächtig sind. Um die Sprachbarriere gleichberechtigt zu beseitigen, werden aber oft Dolmetscher hinzugezogen. Gleichzeitig machen sich die Verantwortlichen in Gemeindeparschaften gerne die Tatsache zunutze, dass umgekehrt verhältnismäßig viele Tschechen Deutsch sprechen. Auf tschechischer Seite wird das als Vorteil gegenüber dem

Oblasti spolupráce a projekty

Co se týče obsahu, má většina česko-německých partnerství mnoho společného. Oblasti spolupráce jsou zpravidla velmi podobné. Obecní úřady jsou v kontaktu, nejčastěji dochází k výměně mezi školami, radnicemi, pěveckými sbory, sportovními kluby a hasiči. Vynikající partnerství však spojuje více. Tam jsou vazby živé v tom smyslu, že se občané navštěvují v pravidelných intervalech, spolupracují téměř na všech úrovních a společně vytvářejí projekty. Zvláštní pochvalu zde zaslouží výměna v okrajových oblastech, která může sahat od seznámení seniorů s komunikací přes internet (Stuttgart – Brno), nabídky praxe v sousední zemi (Rosdorf – Zubří, Illertissen – Loket), kontakty mezi skupinami postižených (Furth im Wald – Domažlice), společné akce v oblasti památkové péče (Görlitz – Nový Jičín) až po společný komorní orchestr (Furth im Wald – Domažlice). Podobné projekty jsou však spíše výjimečné.

Stále větší oblibu nacházejí společné projekty s dalšími partnerskými městy, především z Francie. Jelikož jsou německé obce s francouzským partnerem spřízněny často již desetiletí, jsou zde využívány shody a zkušenosti, právě například s výměnou mladých lidí. Opačná cesta, kdy jsou do společných programů zapojeni partneři českého města, je ještě méně častá (také proto, že zde menší obce zatím téměř nemají další partnery).

Jako hlavní motiv pro partnerskou spolupráci uvádí většina obcí ideál porozumění mezi národy, především mezi Východem a Západem. Paralelně s tím je uváděn cíl trvale upevnit mír prostřednictvím přátelství mezi městy. Vedle toho hrají důležitou roli i praktické aspekty. Právě české obce si na pozadí rozšíření EU hodně slibují od praktické výměny zkušeností se svým sousedem, například v otázkách ekonomických, finančních nebo otázkách týkajících se správy. Kromě toho chce mnoho obcí prostě vytvořit osobní kontakty mezi občany. Tím chtějí především mladým lidem umožnit nové příležitosti v rámci Evropy.

Financování

Financování partnerství probíhá většinou z různých zdrojů. K nejčastějším zdrojům patří příspěvky obce,

jakož i příspěvky účastníků a spolků. Některá města si pro partnerství dokonce vytvořila samostatný rozpočet. Vlastní prostředky obce jsou často doplněny o prostředky z některých fondů. V čele zde stojí Česko-německý fond budoucnosti, programy nadace Robert Bosch Stiftung a Evropské unie. Vedle toho je velmi rozšířeno dárčovství. Poněkud více v pozadí se pohybuje sponzorství a alternativní zdroje finanční podpory. To se dá vyvodit mimo jiné z toho, že profesionální získávání ostatních finančních prostředků je sotva slučitelné s čestným úřadem. Nemalému množství obcí (a právě „nováčkům“) chybí navíc know-how. Nevědí, k jakým finančním zdrojům sahnout a jak odpovídající prostředky podpory používat. V tom existuje velký nepoměr mezi informovanými a neinformovanými obcemi.

Jazyk

Rozdílný jazyk je v česko-německých partnerstvích problémem, ale ne nepřekonatelnou překážkou. Sice zde existuje strukturální problém, že právě Němci nevládnou jazykem sousední země. Ale aby byla jazyková bariéra překonávána rovnocenně, jsou často přizváni překladatelé. Zároveň osoby zodpovědné za partnerství využívají toho, že poměrně hodně Čechů mluví německy. Česká strana to vidí jako výhodu oproti výměně s jinými zeměmi, protože znalost německého jazyka je často větší než znalost jiných jazyků.

Ovšem také v Německu se pokouší stále větší skupina lidí mluvit česky. Zde musí být zdůrazněna mimořádná úloha sudetských Němců a emigrantů, kteří přicházejí do partnerství jako dvojjazyční prostředníci. Jinak roste počet občanů Spolkové republiky, kteří se učí česky. To je zajímavé zejména proto, že nabídka kurzů tohoto obtížného jazyka zůstává doposud jak na školách, tak i ve vzdělávání dospělých skromná. Proto u vynikajících partnerství často probíhají obligátní vzájemně jednoduché jazykové kurzy, jakož i krátké pobyty ve školách, rodinách nebo na úřadech. Stuttgart a Brno jdou mimořádně novátorskou cestou, když již roky nabízejí skupinkám mladých lidí pobyty v hostitelských školách. Tím se mají tito studenti zbavit strachu, že budou s cizí řečí konfrontováni sami.

Austausch mit anderen Ländern erachtet, da man die deutsche Sprache oft besser beherrscht als andere. Allerdings bemüht sich auch in Deutschland eine immer stärker werdende Minderheit, Tschechisch zu sprechen. Hier muss zum einen die besondere Rolle von Sudetendeutschen und tschechischen Emigranten hervorgehoben werden, die sich als zweisprachige Mittler in die Gemeindepартnerschaften einbringen. Zum anderen wächst die Zahl der Bundesbürger, die Tschechisch lernen. Das ist insofern bemerkenswert, da das Kursangebot für die schwierige Nachbarsprache sowohl an Schulen als auch in der Erwachsenenbildung bislang bescheiden bleibt. Deshalb sind in den herausragenden Partnerschaften oft gegenseitige Mini-Sprachkurse obligatorisch, ebenso wie der kurze Aufenthalt in Schulen, Familien oder Behörden. Stuttgart und Brünn beschreiten hier seit Jahren besonders innovative Wege, indem sie Jugendlichen seit Jahren Gastschulaufenthalte in Kleingruppen anbieten. Dadurch soll die Angst genommen werden, mit der unbekanntem Sprache alleine konfrontiert zu sein.

PR-Arbeit und Resonanz in der Öffentlichkeit

Präsentiert werden deutsch-tschechische Partnerschaften vor allem durch den klassischen Mix aus öffentlichen Veranstaltungen und Berichten in den lokalen Medien (Presse und Fernsehen). Diese werden häufig von den Teilnehmern selbst in Form von Erfahrungsberichten verfasst, allen voran von Schülern und Jugendlichen. Seltener sind schon Schaukästen in Rathäusern und Schilder an den Ortseingängen. Die Ausnahme bleiben spezielle Ausstellungen, Filme oder Bücher, die die Partnerschaft oder ein Projekt ausführlich dokumentieren. Gute Beispiele hierfür sind ein gemeinsames Märchenbuch (Furth im Wald – Domažlice), ein Kochbuch (Vohenstrauß – Stříbro) oder Videoprojekte (Dieburg – Mladá Boleslav).

Selbstevaluation, Kritik und Perspektiven

Deutsche und Tschechen bewerten ihre Städtepartnerschaft trotz mancher Probleme zumeist als „positiv“. Eine asymmetrische Bewertung ist dabei nicht festzustellen. Als verbesserungswürdig erachten beide Seiten oft die Jugendarbeit. Hier geben selbst herausragende Kooperationen zu, dass es schwierig sei, die

junge Generation für das Nachbarland zu begeistern. Viele deutsche Jugendliche scheinen den Austausch mit Ländern in Westeuropa und Amerika zu bevorzugen – auch, weil sie deren Sprache in der Schule lernen. Tschechien bleibt demgegenüber der fremde Nachbar. Auf tschechischer Seite ist das Interesse am Nachbarland größer. Hier wird allerdings manchmal beklagt, dass ein längerer Aufenthalt in Deutschland für tschechische Jugendliche sehr teuer sei.

Trotz der Nachwuchssorgen schneiden die deutsch-tschechischen Kooperationen aber nicht schlecht ab. Oft schließen sich den deutsch-tschechischen Pilotprojekten sogar polnische oder französische Partner an. Manche Gemeinden sehen außerdem die größere räumliche Nähe als Vorteil gegenüber anderen Partnerschaften. Das kann aber nicht verallgemeinert werden. Nicht wenige grenznahe Partnerschaften leiden gerade darunter, dass der Nachbar zu ‚nahe‘ ist. Durch den alltäglichen Kontakt fehlt den Bürgern der exotische Reiz des Fernen. Im schlimmeren Falle stärken das wirtschaftliche und soziale Gefälle über die Grenze und seine negativen Begleiterscheinungen sogar die Vorbehalte auf beiden Seiten. In grenzfernen Partnerschaften tauchen solche Probleme weniger auf. Oft profitieren sie vom Reiz des Unbekannten. Auf einhellige Kritik stößt immer wieder die Praxis der Förderprogramme und die Fördersituation. Es gebe zu wenig Mittel und Förderprogramme, so die Klage. Außerdem wären kleine Vereine mit dem Antragsverfahren überfordert. Manchmal sei es der Fall gewesen, dass Zusagen zu spät gekommen wären. Umgekehrt sind allerdings manche Gemeinden mit der Förderpraxis bestens vertraut. Sie haben die einzelnen Programme und Wettbewerbe oft schon mehrfach genutzt und Preise, Auszeichnungen und Titel angehäuft. Das zeigt der Überblick über die prämierten Partnerschaften des Wettbewerbs 2003.

Propagace a ohlas u veřejnosti

Česko-německá partnerství se většinou prezentují klasickou směsicí veřejných akcí a zpráv v místních médiích (tisk a televize). Často jde o zprávy, které vytvářejí účastníci sami na základě svých zážitků, především jde o zprávy žáků a studentů. V menší míře najdeme vitríny na radnicích a tabule na vstupních místech. Výjimkou zůstávají speciální výstavy, filmy nebo knihy, které podrobně dokumentují partnerství nebo nějaký projekt. Dobrým příkladem je zde společná knížka pohádek (Furth im Wald – Domažlice), kuchařka (Vohenstrauß – Stříbro) nebo videoprojekty (Dieburg – Mladá Boleslav).

Evaluace, kritika a perspektivy

Přes některé problémy hodnotí Češi i Němci své partnerství většinou jako „pozitivní“. Nestejné hodnocení jsme nezjistili. Často je podle obou stran nutné zlepšit práci s mládeží. Dokonce i vynikající partnerství zde přiznávají, že je těžké nadchnout pro sousední zemi mladou generaci. Mnoho mladých lidí v Německu dává přednost výměně se zeměmi v západní Evropě a Americe – i proto, že se ve škole učí jejich jazyky. Česká republika naproti tomu zůstává cizím sousedem. Na české straně je zájem o sousední zemi větší. Zde si ovšem občas stěžují, že pro českou mládež je delší pobyt v Německu velmi drahý.

Přes starosti o dorost ale česko-německá spolupráce celkem obstojí. Často se k česko-německému projektu připojují dokonce polští nebo francouzští partneři. Některé obce vidí výhodu oproti jiným partnerstvím v menší vzdálenosti. To ovšem nelze tvrdit všeobecně. Mnohá partnerství z příhraničí trpí právě tím, že je soused příliš „blízko“. Díky každodenním kontaktům chybí občanům exotický půvab cizokrajného. V horším případě dokonce posilují hospodářské a sociální rozdíly a jejich negativní průvodní jevy předsudky na obou stranách. V partnerstvích, která jsou vzdálenější, se tyto problémy tak často neobjevují. Často profitují z půvabu neznámého.

S jednohlasnou kritikou se stále setkává praxe podpůrných programů a situace v získávání podpory. Obce si stěžují na to, že je příliš málo prostředků

a podpůrných programů. Pro menší spolky je vše, co souvisí s vyřizováním žádosti, často příliš velkou zátěží. Někdy se stalo, že kladné vyjádření přišlo příliš pozdě. Ovšem některé obce jsou v získávání podpory velmi dobře zběhlé. Často využily jednotlivých programů a soutěží již vícekrát a získaly ceny, vyznamenání a tituly. To ukazuje přehled vyznamenaných partnerství ze soutěže v roce 2003.

**HERAUSRAGENDE
PARTNERSCHAFTEN**

VYNIKAJÍCÍ
PARTNERSTVÍ

BADEN-BADEN UND KARLOVY VARY

„Gerade weil es zu Beginn Bedenken von Vertriebenen gab, war es wichtig diese Partnerschaft abzuschließen!“

Kurt Liebenstein, Bürgermeister von Baden-Baden

Die beiden Kurorte Baden-Baden (52.586 Einwohner) und Karlovy Vary (54.405 Einwohner) haben 1998 einen Partnerschaftsvertrag abgeschlossen. Mit einem Besuch der tschechischen Kurverwaltung in Baden-Baden 1989 wurden erste Verbindungen geknüpft, im Jahr darauf folgte ein Gegenbesuch. In den folgenden Jahren mehrten sich gegenseitige Besuche offizieller Delegationen. 1997 fand die erste Bürgerreise statt, auch als Test, um zu sehen, wie groß das Interesse in der Bevölkerung an der Partnerschaft ist. In Baden-Baden gab es anfänglich Proteste gegen die Partnerschaft. In Diskussionen mit Vertriebenen konnten einige der Gegner aber am Ende überzeugt werden.

Baden-Baden und Karlovy Vary arbeiten in verschiedenen Bereichen zusammen: Bürgerreisen, Sport, Schulen, Presse, Kunst, Kultur. Im Mai 2003 erhielt die Stadträtin und Karlovy Vary-Beauftragte Baden-Badens Helga Verspohl in Karlovy Vary die Ehrenbürgerwürde verliehen. Die Städtische Spielgemeinschaft wurde vor vier Jahren gegründet. Um die Begegnungen mit Bürgern aus Karlovy Vary im sportlichen Bereich zu fördern, wurde vor vier Jahren die Städtische Spielgemeinschaft gegründet. Ihr gehören Rathausangestellte und Angestellte der Stadtwerke an, ihr Kooperationspartner im böhmischen Kurbad sind die dortigen Stadtwerke. Jährlich findet mindestens eine Begegnung in verschiedenen Sportarten statt. Fester Bestandteil sind dabei auch Wohltätigkeitsaktionen. 2003 fand eine gemeinsame Veranstaltung am Kindertag statt, an der auch das Karlsbader Kinderheim beteiligt war. Die Städtische Spielgemeinschaft hat dem Heim außerdem Computer gespendet und einen Seniorenausflug mitfinanziert. Auf der tschechischen Seite wird versucht, Sponsoren in die Aktivitäten einzubinden, die bei den Wettbewerben mit eigenen Mannschaften antreten können.

„Die Geschichte unserer Partnerschaft war nicht ohne Hindernisse, es war schon ein Stück Mut auf deutscher Seite notwendig, den Vertrag abzuschließen.“

Jan Podlipný, Stadtrat von Karlovy Vary

KARLOVY VARY A BADEN-BADEN

„Historie našeho partnerství nebyla bez překážek, na německé straně byl k uzavření smlouvy třeba kus odvahy.“

Jan Podlípny, radní Karlových Varů

 Obě lázeňská města Baden-Baden (52 586 obyvatel) a Karlovy Vary (54 405 obyvatel) podepsala v roce 1998 partnerskou smlouvu. První kontakty byly

navázány v roce 1989, kdy česká lázeňská správa navštívila Baden-Baden, o rok později následovala opačná návštěva. V dalších letech se množily vzájemné návštěvy oficiálních delegací. V roce 1997 se uskutečnila první cesta pro občany, také jako zkouška toho, jak velký je mezi obyvatelstvem o partnerství zájem. V Baden-Badenu se zpočátku proti partnerství objevily protesty, díky diskuzím s odsunutými se nakonec podařilo některé odpůrce přesvědčit.

Karlovy Vary a Baden-Baden spolupracují v mnoha oblastech: cesty pro občany, sport, školy, tisk, umění, kultura. V květnu 2003 bylo Helze Verspohl, radní města Baden-Baden a pověřenkyni pro Karlovy Vary, propůjčeno čestné občanství města Karlovy Vary. Společnost Städtische Spielgemeinschaft byla založena před čtyřmi lety, aby podporovala kontakty s občany Karlových Varů v oblasti sportu. Patří do ní zaměstnanci radnice a zaměstnanci městských podniků, jejich partnerem v českých lázních jsou místní městské podniky. Každoročně se uskuteční alespoň jedno setkání zaměstnanců města v nejrůznějších sportovních disciplínách. Pevnou součástí jsou při tom dobročinné akce. V roce 2003 se uskutečnila na Den dětí společná akce, již se účastnil také karlovarský Dětský domov. Společnost Städtische Spielgemeinschaft kromě toho darovala Domovu počítače a podílela se na financování zájezdu pro seniory. Také na české straně se pokoušejí do svých aktivit zapojit sponzory, kteří mohou při soutěžích nastoupit s vlastními mužstvy.

„Právě proto, že se na začátku ze strany odsunutých objevily pochyby, bylo důležité toto partnerství uzavřít.“

Kurt Liebenstein, starosta Baden-Badenu

1

1. Partnerschaftstafel in der Innenstadt von Karlovy Vary
Informační tabule o partnerských městech v centru Karlových Varů

2. Partnerschaftsurkunde Baden-Baden – Karlovy Vary
Smlouva o partnerství mezi Baden-Badenem a Karlovými Vary

2

BERLIN-NEUKÖLLN UND ÚSTÍ NAD ORLICÍ

**„Wir sind keine Partnerschaftssammler,
sondern wollen die Partnerschaften leben.“**

Heinz Buschkowsky, Bezirksbürgermeister von Berlin-Neukölln

Die Partnerschaft wurde mit dem 5. Platz ausgezeichnet. Besondere Anerkennung fand die aktive Pflege eines gemeinsamen geistigen und kulturellen Erbes.

Der Berliner Bezirk Neukölln (306.255 Einwohner) und die Stadt Ústí nad Orlicí (15.300 Einwohner) haben im November 1989 einen Partnerschaftsvertrag unterzeichnet. Seit 1737, als sich tschechische Exilanten in Rixdorf, einem Teil Neuköllns, ansiedelten, gibt es eine Verbindung zwischen beiden Orten. Teil des Neuköllner Wappens ist ein Hussitenkelch. Seit langem bestehen daher Kontakte zwischen dem Böhmisches Dorf, der Herrnhuter Brüdergemeinde und Horní Čermná, das heute zu Ústí nad Orlicí gehört. Teilweise verwoben mit der Partnerschaft ist auch die Partnerschaft zwischen Berlin und Prag. Die beiden Kommunen arbeiten auf den Gebieten Schule, Sport, Kultur/Geschichte und Verwaltung zusammen. Der Verein Freunde Neuköllns e.V. wurde 1983 zur Förderung der kulturellen und sozialen Angelegenheiten Neuköllns gegründet. Inzwischen liegt ein Schwerpunkt seiner Arbeit in der Pflege der Städtepartnerschaften mit den osteuropäischen Partnerstädten Ústí und Puschkin. Unter anderem betreibt der Verein eine einfache Unterkunft mit Selbstversorgung für Reisegruppen und hilft bei neuen Kontakten.

Im kulturellen Bereich gibt es den Rixdorfer Weihnachtsmarkt, auf dem Bürger aus Ústí einen Stand betreuen. Teile des Erlöses werden dann wieder für Partnerschaftsprojekte verwendet. Bei kulturellen Veranstaltungen kommt es zum Austausch von Musik- und Tanzensembles. In diesem Bereich wird die Zusammenarbeit stark vom Böhmisches Dorf und dem Ehepaar Motel unterstützt, das sich immer um tschechische Gäste kümmert.

Nach dem Beispiel des Neuköllner Schlosses Britz will die Stadtverwaltung in Ústí auch eine Villa im Stadtzentrum zu Gästehaus und Galerie umgestalten. Für die städtische Weihnachtsdekoration haben sie sich Anregungen aus Neukölln geholt.

Besonders geschätzt wurde auch die Unterstützung nach dem Hochwasser. Die von Neukölln gespendete Straßenreinigungsmaschine fährt mit dem Schriftzug beider Partner durch die Stadt.

„Das Böhmisches Dorf und sein Förderkreis sind ein großer Impuls für die Partnerschaft.“

Jiří Cepelka, Bürgermeister
von Ústí nad Orlicí

ÚSTÍ NAD ORLICÍ A BERLIN-NEUKÖLLN

„Velkým impulsem pro partnerství je obec Böhmisches Dorf a její příznivci.“

Jiří Cepelka, starosta Ústí nad Orlicí

Partnerství bylo oceněno 5. místem. Zvláštní uznání si zasloužila aktivní péče o společné duševní a kulturní dědictví.

Berlínský okrsek Neukölln (306 255 obyvatel) a město Ústí nad Orlicí (15 300 obyvatel) podepsaly v listopadu 1989 partnerskou smlouvu. Spojení mezi oběma obcemi existuje od roku 1737, kdy čeští exulanti našli útočiště v Rixdorfu, části Neuköllnu. Součástí neuköllnského znaku je husitský kalich. Již dlouho proto také existují kontakty mezi obcí ochranných bratří Böhmisches Dorf a Horní Čermnou, která dnes patří k Ústí nad Orlicí. Částečně propojené je toto partnerství i s partnerstvím mezi Berlínem a Prahou. Obě obce spolupracují v oblasti školství, sportu, kultury/dějin a správy.

Spolek Freunde Neuköllns byl založen v roce 1983 na podporu kulturních a sociálních záležitostí Neuköllnu. Mezitím se těžištěm jeho práce stala péče o partnerství s východo-evropskými partnerskými městy Ústí a Puškin. Mimo jiného zajišťuje spolek pro skupiny jednoduché ubytování a napomáhá při vytváření nových kontaktů.

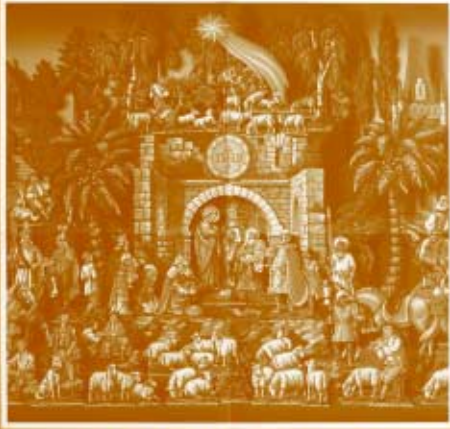
V oblasti kultury se v Rixdorfu koná vánoční trh, na kterém má Ústí svůj stánek. Část výtěžku je pak použita na projekty v rámci partnerství. Při kulturních akcích dochází k výměně hudebních a tanečních souborů. V této oblasti spolupráci velmi podporuje obec Böhmisches Dorf a manželé Motelovi, kteří se vždy starají o české hosty.

Podle vzoru neuköllnského zámku Britz chce městské zastupitelstvo v Ústí také přebudovat vilu v centru města na dům pro hosty a galerii. Také nápady na vánoční výzdobu města si přivezli z Neuköllnu. Obyvatelé Ústí si velmi cenili podpory po povodních. Čistící vůz věnovaný Neuköllnem jezdí ulicemi města se znakem obou partnerů.

„Nejsme žádní sběratelé partnerství, nýbrž chceme partnerství žít.“

Heinz Buschkowsky,
starosta městské
části Berlín-Neukölln

Böhmische Weihnacht
Krippen und Volkskunst aus Ústí nad Orlicí
Partnerstadt Neuköllns in Tschechien

SCHLOSS BRITZ
27. November 1998 bis 10. Januar 1999
DIENSTAGS BIS DONNERSTAGS VON 14 - 18 UHR, FREITAGS VOM 14 - 20 UHR,
SAMSTAGS, SONNTAGS, FEIERTAGS VON 11 - 18 UHR
ALT-BRITZ 73 - 12339 BERLIN - TELEFON 030 60 51,
U-BAHN PÄRCHIMER ALLEE - BUS 144, 174, 181
KULTURSTIFTUNG SCHLOSS BRITZ

1

1. Ausstellung mit
Weihnachtskrippen
aus Ústí nad Orlicí
in Berlin Neukölln
*Výstava betlémů z Ústí
nad Orlicí v Berlíně
Neuköllnu*

2. Böhmisches Rixdorf
um 1755
*Český Rixdorf kolem
roku 1755*

3. Historische
Grabplatten auf dem
Böhmischen
Gottesacker (1906)
*Historické náhrobky
na Českém Božím poli
(1906)*

2

3

„Der Partnerschaftsvertrag gab den bestehenden intensiven persönlichen Beziehungen einen offiziellen Rahmen.“

Dr. Helmut Gestrich, ehemaliger Bürgermeister von Bernkastel-Kues

BERNKASTEL-KUES UND KARLOVY VARY

 Bernkastel-Kues (ca. 7.900 Einwohner) und Karlovy Vary (54.405 Einwohner) haben im Mai 2000 einen Partnerschaftsvertrag abgeschlossen. Die Kontakte reichen bis in die frühen 1990er Jahre zurück, als Vertreter des Tourismusbüros aus Bernkastel-Kues auf einer Informationsreise durch Böhmen unter anderem Karlovy Vary besuchten. Die Städte haben aber auch eine historische Verbindung über Karl IV. Für Bernkastel-Kues ist es die einzige internationale Partnerschaft. Kooperationen bestehen vor allem im kulturellen und schulischen Bereich.

Das Nikolaus-von-Kues-Gymnasium, das Schüler aus der ganzen Region besuchen, unterhält Kontakt zum První české gymnázium im böhmischen Kurbad. Durch persönliche Beziehungen zwischen den Schulleitungen, die 2001 im Rahmen des Weinfestes geknüpft wurden, hat sich inzwischen eine Begegnung der Musikensembles entwickelt. Der tschechische Mädchenchor und die deutsche Bigband haben sich jeweils gegenseitig besucht und gemeinsame Konzerte gegeben. Die Jugendlichen wurden bei Gastfamilien untergebracht.

Das Männerquartett 1977 e.V. war 2003 zum ersten Mal zu Gast bei der Karlsbader Kureröffnung, wo die Sänger auch gemeinsam mit dem dortigen Mädchenchor und dem Symphonieorchester Stücke von Verdi vortrugen. Um Missverständnisse zu vermeiden, hatten sich die Musiker im Vorfeld darauf verständigt, die Originalnoten zu benutzen und italienisch zu singen. Nach dem Erfolg des gemeinsamen Auftritts ist die letzte Skepsis mancher Sänger gewichen, und es wurden weitere gemeinsame Projekte angedacht.

Herzlicher Kontakt besteht zwischen dem Folklore-Ensemble Dylen und der Bürgerwehr Bernkastel-Kues. Das tschechische Ensemble tritt beim Weinfest an der Mosel auf, die deutsche Gruppe war bereits mehrere Male beim Karlsbader Folklorefest zu Gast.

„Wegen des großen Interesses auf der deutschen Seite entschlossen wir uns, mit zwei deutschen Partnerstädten Verträge abzuschließen.“

Zdeněk Roubínek, Oberbürgermeister der Stadt Karlovy Vary

René Achtermann, der „Motor der Partnerschaft“, wurde im Mai 2003 mit der Ehrenbürgerwürde der Stadt Karlovy Vary ausgezeichnet.

„Kvůli velkému zájmu na obou stranách jsme se rozhodli uzavřít smlouvy se dvěma německými partnerskými městy.“

Zdeněk Roubínek, primátor Karlových Varů

KARLOVY VARY A BERNKASTEL-KUES

 Bernkastel-Kues (cca 7 900 obyvatel) a Karlovy Vary (54 405 obyvatel) uzavřely v květnu 2000 partnerskou smlouvu. Kontakty sahají až na začátek 90. let, kdy na informační cestě po Čechách navštívili zástupci informačního střediska z Bernkastel-Kues mezi jinými také Karlovy Vary. Města mají ale také historické pojitko přes Karla IV. Pro Bernkastel-Kues je to jediné mezinárodní partnerství. Spolupráce existuje především v oblasti kultury a školství.

„Smlouva o partnerství dala stávajícím intenzivním osobním vztahům oficiální rámeček.“

Dr. Helmut Gestrich,
bývalý starosta města Bernkastel-Kues

Gymnázium Nikolaus-von-Kues-Gymnasium, které navštěvují také studenti z regionu, udržuje kontakty s Prvním českým gymnáziem v Karlových Varech. Z osobních kontaktů mezi vedením škol, které byly navázány v roce 2001 na Slavnostech vína, vzešlo setkání hudebních souborů. Český dívčí sbor a německý bigband se vzájemně navštívily a pořádaly společné koncerty. Studenti byli ubytováni v rodinách.

Mužské kvarteto 1977 bylo v roce 2003 poprvé na zahájení lázeňské sezóny v Karlových Varech, kde jeho členové společně s místním dívčím sborem a symfonickým orchestrem uvedli Verdiho díla. Aby zabránili nedorozuměním, dohodli se hudebníci předem, že budou používat originální noty a budou zpívat italsky. Po úspěchu, který sklidilo společné vystoupení, zmizely poslední pochybnosti některých zpěváků, takže do budoucna uvažují o dalších společných projektech.

Srdečné vztahy existují mezi českou folklorní skupinou Dylen a domobranou z Bernkastel Kues. Český soubor vystupuje na Slavnostech vína na Mosele, německý soubor byl již několikrát jako host na Karlovarských folklorních slavnostech.

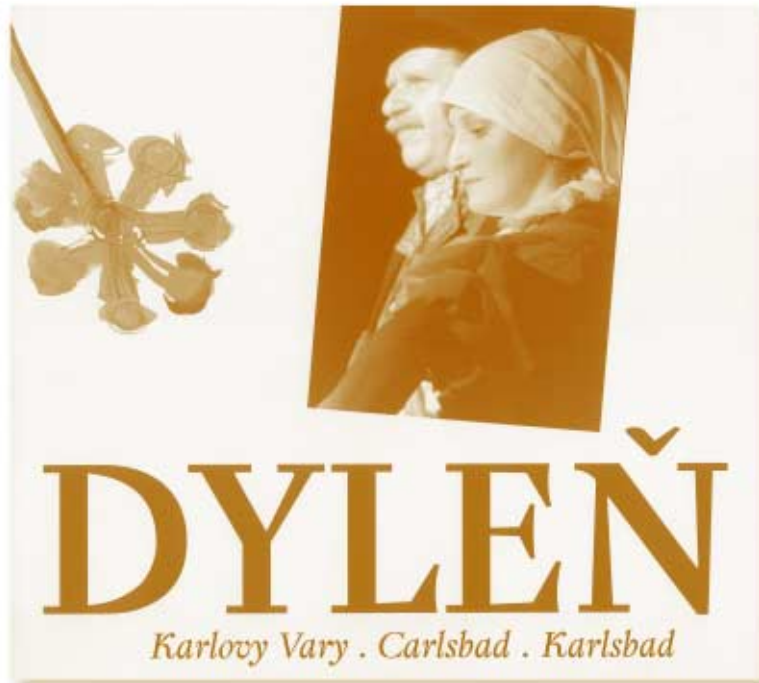
René Achtermann, „hnací síla partnerství“, byl v květnu 2003 vyznamenán čestným občanstvím města Karlovy Vary.

1. Teilnehmer des musikalischen Austauschs zwischen dem První České Gymnázium und dem Nikolaus-von-Kues-Gymnasium
Účastníci výměny hudebníků mezi Prvním českým gymnáziem a Nikolaus-von-Kues-gymnáziem

2. Das Folkloreensemble Dyleň steht in freundschaftlichem Kontakt mit der Bürgerwehr Bernkastel-Kues
Folklorní soubor Dyleň má přátelské kontakty s domobranou z Bernkastel-Kues

1

2

© ComCept GmbH & Co. KG, Bernkastel-Kues

3

3. Bernkastel-Kues

Bernkastel-Kues

4. Der Marktplatz von
Bernkastel-Kues

Náměstí v Bernkastel-Kues

© ComCept GmbH & Co. KG, Bernkastel-Kues

4

„Es ist uns wichtig, Themen in die Jugendarbeit einzubringen.“

Paul Huttarsch, Dieburg

„Die Jugendarbeit ist wichtig, weil diese Generation ein gemeinsames Europa bildet.“

Svatopluk Kvaizar, Bürgermeister Mladá Boleslav

DIEBURG UND MLADÁ BOLESLAV

 Im Jahr 1997 haben Mladá Boleslav (45.000 Einwohner) und Dieburg (15.000 Einwohner) einen Partnerschaftsvertrag geschlossen, Kooperationen im Jugendbereich gab es aber schon vorher. Die Partnerschaft entstand aus der Landkreispartnerschaft zwischen den Kreisen Darmstadt-Dieburg – Zwickau und Mladá Boleslav – Zwickau, die zu einer Partnerschaft Darmstadt-Dieburg – Mladá Boleslav führte. 2002 wurde das fünfjährige Jubiläum gefeiert, mit einer kleinen Festschrift und einem Video zur Chronik der Partnerschaft. Eine für 2002 geplante Radtour zwischen beiden Orten musste wegen des Hochwassers abgesagt werden und wurde 2003 nachgeholt. Kooperationen bestehen außerdem zwischen den Museen, Gesangs- und Sportvereinen.

Der umfangreichste und älteste Bereich der Zusammenarbeit ist die Jugendarbeit. 1993 kam es zum ersten Kontakt zwischen dem Kinder- und Jugendhaus „Na Výstavišti“ und dem Dieburger „Jugendcafé“. In den Folgejahren wurden Austauschbegegnungen und Sommerlager organisiert, bis 1998 zusammen mit Zwickauer Jugendlichen. Mit Vermittlung von Tandem, dem Koordinierungszentrum für deutsch-tschechischen Jugendaustausch, wurde ab 1998 von den Jugendlichen innerhalb von zwei Jahren eine Videodokumentation über ihr Leben in Deutschland und Tschechien erarbeitet. Seit drei Jahren gibt es außerdem ein Projekt mit Schwarzem Theater: Während einwöchiger Treffen studieren deutsche und tschechische Jugendliche ein Stück ein, das in beiden Städten aufgeführt wird. Bei den Projekten gibt es einen festen Kern von Teilnehmern, die anderen Plätze werden frei ausgeschrieben. An dem jährlichen Ferienlager mit ca. 30 Jugendlichen zwischen 14 und 18 Jahren herrscht großes Interesse, ungefähr die Hälfte der Teilnehmer ist schon einmal dabei gewesen und will Freunde wieder treffen. Seit den vergangenen Jahren kommen tschechische Hospitanten zu den Ferienspielen der Dieburger Stadtjugendpflege. Sie werden in Familien untergebracht.

Seit 2000 besteht außerdem eine Partnerschaft zwischen dem beruflichen Gymnasium der Landrat-Gruber-Schule in Dieburg und der Obchodní akademie in Mladá Boleslav. Seit 2001 finden Begegnungen für jeweils zehn bis 15 Schüler der 11. Jahrgangsstufe statt, die sich in beiden Städten treffen. Neben Unterrichtsbesuchen stehen auch Betriebsbesichtigungen auf dem Programm.

„Práce s mládeží je důležitá, protože tato generace vytváří společnou Evropu.“

Svatopluk Kvaizar, starosta Mladé Boleslavi

MLADÁ BOLESLAV A DIEBURG

 V roce 1997 uzavřela Mladá Boleslav (45 000 obyvatel) partnerskou smlouvu s Dieburgem (15 000 obyvatel), spolupráce v oblasti mládeže však již existovala dříve. Partnerství vzniklo z partnerství mezi okresy Darmstadt-Dieburg – Zwickau a Mladá Boleslav – Zwickau, které vedlo k partnerství Darmstadt-Dieburg – Mladá Boleslav. Pětileté výročí oslavili v roce 2002, o historii partnerství existuje sborník a video. Na rok 2002 plánovaná jízda na kolech mezi oběma městy musela být kvůli povodni zrušena a uskutečnila se v roce 2003. Spolupráce existuje mezi muzei, pěveckými sbory a sportovními kluby. Nejrozsáhlejší a nejstarší oblastí spolupráce je práce s mládeží. V roce 1993 proběhl první kontakt mezi Domovem dětí a mládeže „Na Výstavišti“ a dieburským „Jugendcafé“. V následujících letech byla organizována dvoutýdenní výměnná setkání a letní tábory, až do roku 1998 společně s mládeží z města Zwickau. Za podpory Tandemu, koordinačního centra pro česko-německou výměnu mládeže, vypracovali od roku 1998 během dvou let mladí lidé videodokumenty o svém životě v Německu a České republice. Kromě toho již tři roky existuje projekt s Černým divadlem, během týdenního setkání nastuduje skupina české a německé mládeže jeden kus, který pak představení v obou městech. U projektů existuje pevné jádro účastníků, ostatní místa jsou nabídnuta dalším. Každoročního prázdninového tábora s cca 30 účastníky mezi 14 a 18 lety se už asi polovina účastníků jednou zúčastnila a chce se znovu setkat s přáteli. Již několik let se prázdninových her dieburské Městské péče o mládež zúčastňují čeští hospitanti. Ubytování jsou v rodinách.

„Je pro nás důležité, aby práce s mládeží obsahovala témata.“

Paul Huttarsch, Dieburg

Od roku 2000 kromě toho existuje partnerství mezi gymnáziem Landrat-Gruber-Schule v Dieburgu a Obchodní akademií v Mladé Boleslavi. Od roku 2001 pořádají setkání vždy pro 10 až 15 studentů 11. ročníků, kteří se setkávají v obou městech. Kromě účasti na vyučování jsou na programu také návštěvy závodů.

1

1. Schülerbegegnung
der Landrat-Gruber-Schule
Dieburg und der Obchodní
akademie Mladá Boleslav
*Setkání studentů Landrat-
Gruber-Schule z Dieburgu
a Obchodní akademie
Mladá Boleslav*

2. Jugendliche aus Dieburg und Mladá Boleslav drehten zusammen ein Video über Unterschiede und Gemeinsamkeiten in ihrem Alltag
Mladí lidé z Dieburgu a Mladé Boleslavi společně natáčeli video o rozdílech a společných rysech jejich každodenního života

„Unsere Partnerschaft steht von Anfang an auf einer breiten Basis.“

Reinhold Macho, Bürgermeister von Furth im Wald

FURTH IM WALD UND DOMAŽLICE

Die Partnerschaft wurde mit dem 4. Platz ausgezeichnet. Dabei wurde die erfolgreiche grenznahe Kooperation in den Bereichen Wirtschaft und Kultur anerkannt.

Furth im Wald (9.492 Einwohner) und Domažlice (11.069 Einwohner) sind im November 1990 eine Städtepartnerschaft eingegangen. Die beiden Grenzorte liegen nur 15 km voneinander entfernt. Die Feuerwehr nahm nach dem Fall des Eisernen Vorhangs als erste den Kontakt wieder auf, danach entwickelten sich schnell Verbindungen auf verschiedenen Ebenen. Inzwischen sind die beiden Orte gemeinsam ein Doppel-Mittelzentrum im Bayerischen Landesentwicklungsplan. Mit Ludres in Frankreich und dem österreichischen Furth bei Gottweig bilden sie ein Partnerschaftskleeblatt. Zwischen den beiden Kommunen gibt es aber auch in fast allen anderen Bereichen des öffentlichen Lebens Kooperationen, zum Beispiel zwischen den Schulen, im Sport und in der Behindertenhilfe.

Beide Städte unterhalten ein deutsch-tschechisches Kammerorchester mit Musikern aus der gesamten Umgebung, das etwa vier bis fünf Mal pro Jahr gemeinsam auftritt. Außerdem gibt es gemeinsame Chorkonzerte und Begegnungsabende mit Volksmusik. Im Sommer werden in Furth Operaufführungen mit tschechischer Beteiligung organisiert. Jährlich gibt es in Furth im Wald mindestens eine Ausstellung mit lokalem tschechischen Bezug, z.B. Bilder, Fotografien, Landkarten, Krippen.

„Feste Säule der Partnerschaft ist Reinhold Macho:“

Jan Látka,
Bürgermeister
von Domažlice

Unter dem Titel „Domex“ fanden von 1990 bis 1997 in Furth jährlich Messen für Firmen aus Domažlice statt. Inzwischen gebe es aber schon viele wirtschaftliche Kooperationen, so dass eine solche Plattform nicht mehr notwendig sei, erklärt Furths Bürgermeister Reinhold Macho.

Gemeinsam haben die Partner mehrere Publikationen herausgegeben, unter anderem das Büchlein „Čerchov“, ein zweisprachiges Märchenbuch und einen Radwegführer von Stadt zu Stadt.

In Furth im Wald gibt es Tschechischkurse an den Schulen (an der Realschule bereits vor der Grenzöffnung) und an der örtlichen Volkshochschule. Dort haben seit 1990 rund 160 Kurse auf verschiedenem Niveau mit insgesamt 1.456 Teilnehmern stattgefunden. Seit 2001 gibt es auch Kurse für Vorschulkinder und ihre Eltern, angeboten werden außerdem Deutschkurse für Tschechen.

DOMAŽLICE A FURTH IM WALD

Partnerství bylo vyznamenáno 4. místem. Zvláště byla oceněna příhraniční spolupráce v oblasti hospodářství a kultury.

**„Naše partnerství
stojí od samého
počátku na široké
základně.“**

Reinhold Macho, starosta
města Furth im Wald

Furth im Wald (9 492 obyvatel) a Domažlice (11 069 obyvatel) uzavřely v listopadu 1990 partnerství. Obě pohraniční obce leží od sebe vzdáleny pouze 15 kilometrů. Po pádu železné opony navázali jako první kontakty hasiči, pak se rychle vytvořily kontakty na různé úrovni. Nyní se obě města stala dvojíým centrem v bavorském územním plánu. S městem Ludres ve Francii a rakouským městem Furth bei Gottweig tvoří čtyřlístek partnerství. Mezi oběma obcemi existuje spolupráce v téměř všech oblastech veřejného života, například mezi školami, ve sportu a v pomoci postiženým.

Obě města provozují česko-německý Komorní orchestr s hudebníky z celého okolí, který společně vystupuje čtyři až pětkrát za rok. Kromě toho pořádají města společné koncerty pěveckých sborů a setkání s lidovou hudbou. V létě organizují ve Furthu uvedení oper s českou účastí. Ročně pořádají alespoň jednu výstavu se vztahem k Čechám, například obrazy, fotografie, mapy, jesličky.

Od roku 1990 do roku 1997 se každoročně pořádaly pro firmy z Domažlic veletrhy pod názvem Domex. Podle furthského starosty Reinholda Macha je spolupráce v současné době natolik rozsáhlá, že tato platforma již není potřebná.

Společně vydali oba partneři několik publikací, kromě jiného knížku „Čerchov“, dvojjazyčnou knihu pohádek a průvodce pro cyklisty z města do města.

Ve Furthu im Wald pořádají kurzy češtiny na školách (na realce ještě před otevřením hranic) a na místní Lidové univerzitě (Volkshochschule). Tam se od roku 1990 uskutečnilo 160 kurzů různých úrovní s celkem 1 456 účastníky. Od roku 2001 se pořádají také kurzy pro předškolní děti s rodiči, nabízeny jsou kromě toho kurzy němčiny pro Čechy.

• Děti - perzóna
 Běžička 638, Domažlice
 • Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí a mládeže Domažlice

• Die Kontaktgruppe
 Behinderte/
 Nachhilfelehre
 Furth im Wald

• Centrum pro zdravotně postižené v ČR
 Mgrs. B. Staška 2
 Domažlice

• Barabanzigetvader
 OEA
 Landárta
 Cham

• REHA - CENTRUM
 Kozmonos 236
 Domažlice

Gute Reise!

Fahrkarte

für Sonderzug
 Furth im Wald - Domažlice - Mariánské
 Lázně - Domažlice - Furth im Wald
 am 6. September 2003

FAHRPLAN:
 Furth im W. - Abfahrt: 7.40 Uhr Domažlice - Abfahrt: 8.15 Uhr Mariánské Lázně - Abfahrt: 15.30 Uhr
 Domažlice - Ankunft: 8.10 Uhr Mariánské Lázně - Ankunft: 11.00 Uhr Furth im W. - Ankunft: 19.15 Uhr

Der Zug wird mit dem historischen Schnellzuglokom der Bauart 475.111 gezogen, die im Jahre 1947 hergestellt wurde. Jetzt pflegt der IMC Pilsen.

1

Die Städte Domažlice und Furth im Wald
 laden Sie ein zur Ausstellung

DOMEX 90

Domažlice stellt sich vor

Samstag und Sonntag 19. und 20. 5. 1990
 in der Festhalle der Stadt Furth im Wald
 geöffnet täglich von 9.00 Uhr bis 18.00 Uhr

Es präsentieren sich Ihnen 38 Firmen aus Stadt und Kreis
 Domažlice (Taus)

Die Ausstellung begleitet ein Kulturprogramm

EINTRITT FREI

2

1. Fahrkarte für die Sonderzugfahrt von Deutschen und Tschechen mit Behinderung
Jízdenka na jízdu mimořádným vlakem pro Čechy a Němce s postižením

2. Zu Beginn der 1990er Jahre stellten sich Firmen aus Domažlice einmal im Jahr in Furth im Wald vor, Ausstellungsverzeichnis von 1990
Na počátku 90. let se každoročně představovaly firmy z Domažlic ve Furthu im Wald, obsah výstavy z roku 1990

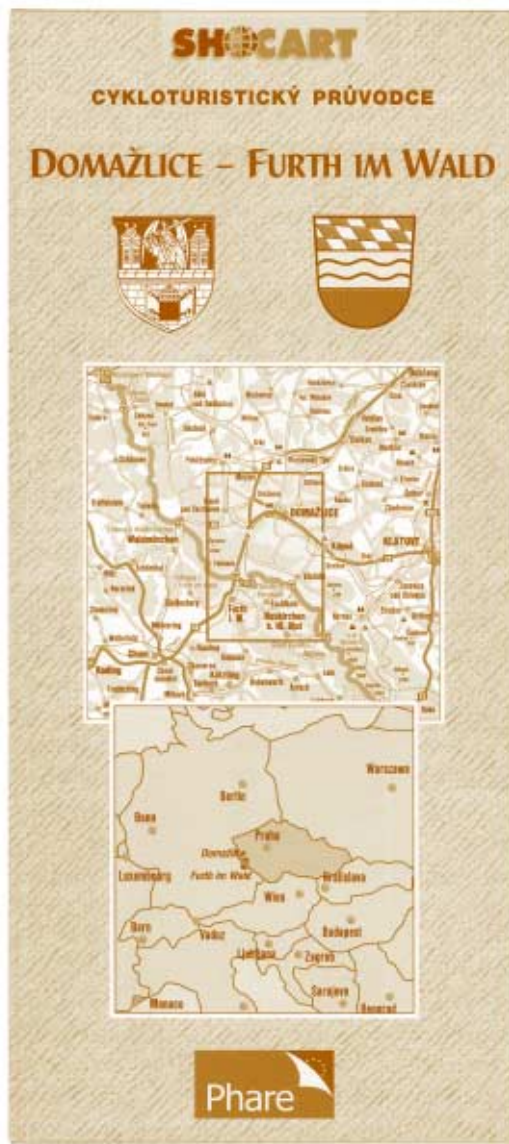

3

3. Deutsch-tschechischer Wanderführer der Grenzstädte Furth im Wald und Domažlice

Česko-německý průvodce příhraničními městy Furth im Wald a Domažlice

4. Radwanderführer Furth im Wald – Domažlice
Cyklistický průvodce Furth im Wald – Domažlice

4

„Die Partnerschaft wurde nach der Wende auf ganz neue Beine gestellt – seitdem hat sich viel Positives entwickelt.“

Prof. Dr. Rolf Karbaum, Oberbürgermeister von Görlitz

GÖRLITZ UND NOVÝ JIČÍN

 Der 1985 geschlossene Partnerschaftsvertrag zwischen Görlitz (61.999 Einwohner) und Nový Jičín (27.700 Einwohner) wurde 1991 erneuert, in Nový Jičín aber erst nach Diskussionen über den Sinn der Weiterführung einer ursprünglich politisch verordneten Vereinbarung. Gerade die gemeinsame Geschichte und der daraus hervorgehende Erfahrungsaustausch werden nun auf beiden Seiten geschätzt. Neben gegenseitigen Besuchen von Kultur-, Sport- und Jugendgruppen besteht regelmäßiger Kontakt auf Verwaltungsebene, besonders im Bereich Denkmalschutz, außerdem gibt es Kooperationen im sozialen Bereich. Intensiv ist die Zusammenarbeit auf dem Gebiet der Denkmalpflege, Stadterneuerung und Touristik. Dabei wird Görlitz vom tschechischen Partner als Vorbild empfunden. Mitarbeiter aus Görlitz referierten in der Partnerstadt und auch bei landesweiten Veranstaltungen. Erfahrungsaustausch gibt es außer in der Denkmalpflege auch in anderen Bereichen. So nutzte der

„Die Partnerschaft mit Görlitz ist die intensivste wegen der gemeinsamen historischen Entwicklung.“

Mgr. Ivan Týle, Bürgermeister von Nový Jičín

Theaterdirektor einen Delegationsbesuch in Görlitz, um sich mit seinem dortigen Kollegen über die Finanzmisere im Kulturbereich auszutauschen. Seit 1996 arbeiten die Interessenvertretungen für Gehörlose und Hörgeschädigte in beiden Städten zusammen, seit 1998 finden regelmäßige Treffen statt. 1997, 2000 und 2003 trafen sich Gruppen mit bis zu 20 Teilnehmern. Neben dem gesellschaftlichen

Programm nutzten sie auch die Gelegenheit, Betriebe in der Partnerstadt zu besichtigen. Als Basis für ihre Arbeit haben die Gruppen einen Partnerschaftsvertrag abgeschlossen. Von Görlitzer Seite wurde außerdem ein Seniorenaustausch initiiert. Dieser „Reise- und Kulturaustausch“ sollte vor allem dem Abbau von Vorbehalten in der älteren Generation dienen. Neben Besichtigungen beinhaltete das Programm auch Gespräche mit Polen sowie älteren und jungen Deutschen. Tschechische Teilnehmerinnen waren von der Begegnung sehr beeindruckt und wollen die Besuchsreihe fortführen.

**„Partnerství s Görlitzem
je nejintenzivnější díky
společnému historickému
vývoji.“**

Mgr. Ivan Týle, starosta Nového Jičína

NOVÝ JIČÍN A GÖRLITZ

 Smlouva o partnerství mezi městem Görlitz (61 999 obyvatel) a Novým Jičínem (27 700 obyvatel), podepsaná v roce 1985, byla v roce 1991 obnovena, v Novém Jičíně však teprve po diskuzích o smyslu pokračovat v dohodě, která byla v minulosti politicky nařízená. Ale právě společné historie a z ní vycházející výměny zkušeností si nyní na obou stranách cení. Vedle vzájemných návštěv sdružení zabývajících se kulturou, sportem a skupin mládeže existují pravidelné kontakty na úrovni správy, zvláště v oblasti památkové péče. Kromě toho existuje spolupráce i v sociální oblasti.

Intenzivní je spolupráce v oblasti památkové péče, obnovy města a turismu. V těchto oblastech je Görlitz pro českého partnera vzorem. Pracovníci z Görlitzu přednášeli v partnerském městě, ale i na celorepublikových akcích. Výměna zkušeností probíhá kromě památkové péče i v jiných oblastech. Ředitel divadla využil jako člen delegace jedné návštěvy v Görlitzu, aby si se svými kolegy pohovořil o jejich zkušenostech s nedostatkem financí v oblasti kultury.

Od roku 1996 spolupracují svazy neslyšících a nedoslýchavých z obou měst, od roku 1998 se pořádají pravidelná setkání. V letech 1997, 2000 a 2003 se setkaly skupiny čítající až 20 účastníků. Kromě společenského programu využili také možnost navštívit některé závody v partnerském městě. Jako základnu pro svou práci uzavřely skupiny smlouvu o partnerství. Výměnu seniorů iniciovalo město Görlitz, cestování a poznávání druhé kultury má sloužit hlavně k odstranění předsudků u starší generace. Kromě různých návštěv kulturních památek proběhla i setkání s Poláky a staršími i mladými Němci. Na české účastnice návštěva velmi zapůsobila a chtějí v návštěvách pokračovat.

**„Partnerství se po revoluci postavilo na nohy – od té doby
vzniklo mnoho pozitivního.“**

Prof. Dr. Rolf Karbaum, primátor města Görlitz

1

foto: Ladislav Šmitke

3

foto: Ladislav Šmitke

2

foto: Ladislav Šmitke

4

foto: Ladislav Šmitke

5

1.-4. Nový Jičín
Nový Jičín

5. Eröffnung einer Fotoausstellung der Partnerstadt in der Görlitzer Frauenkirche
Zahájení výstavy fotografií partnerského města v kostele Frauenkirche v Görlitzu

ILLERTISSEN UND LOKET

Seit 1999 sind Illertissen (16.800 Einwohner) und Loket (3.200 Einwohner) mit einem Partnerschaftsvertrag verbunden. Erste Kontakte und Austausch gab es Anfang der 1990er Jahre, die Verbindungen zwischen beiden Orten sind aber älter. In Illertissen steht ein Egerländer Heimatmuseum, seit 1953 gab es einen Arbeitskreis Elbogen, da die Stadt die Patenschaft über die sudetendeutsche Gemeinde übernommen hatte. Als wichtige Kooperationen erachten beide Städte ihren Schüleraustausch und die Vermittlung von Ferienarbeit in Deutschland für tschechische Schüler. Außerdem arbeiten die Kindergärten, Heimatmuseen und Kunstzirkel zusammen. Illertissen hat seine Partnerstadt mit Spenden bei Sanierungsmaßnahmen unterstützt.

Ein wichtiges Projekt ist der dreiwöchige Gastaufenthalt von 12 jungen Tschechen aus Loket in Illertissen, der jetzt bereits zum vierten Mal angeboten wurde. Hier erhalten die Jugendlichen meist bei der Hochdruckreinigerfirma Kränzle eine Ferienarbeit und wohnen bei Gastfamilien. Auf eigene Anregung hin erfolgte die Unterbringung im vergangenen Jahr erstmals in bereitgestellten Appartements. Die Verpflegung wird durch Spenden und Sponsoren sichergestellt, verschiedene Bürger kümmern sich um die Wochenendgestaltung der Schüler. Die Ferienarbeit soll den Jugendlichen helfen, ihre Deutschkenntnisse zu verbessern und ihnen außerdem ermöglichen, etwas Geld zu verdienen. Die Teilnehmer sind jeweils zur Hälfte Schüler der örtlichen Schule und zur anderen Hälfte Schüler des Internats in Loket. Interessierte Bewerber werden nach Schulleistungen ausgewählt.

„Herr Kränzle ist der Geist jeder Aktion – er hilft, wo er kann!“

Jan Kolařík,
Bürgermeister von Loket

Zu Ostern und zu Weihnachten fährt das Partnerschaftskomitee nach Tschechien, besucht die dortigen Kindergärten und bringt kleine Geschenke für die Kinder, die durch Spenden von Illertissener Firmen finanziert werden. Auch eine Gruppe Kindergärtnerinnen aus Loket war schon in Illertissen zum Erfahrungsaustausch.

„Die Partnerschaft zwischen Elbogen und Illertissen beschränkt sich nicht nur auf Erinnerungstafeln vor den Eingangstoren beider Städte.“

Josef Kränzle, Vorsitzender des Partnerschaftskomitees in Illertissen

**„Pan Kränzle je duše všech akcí,
kde může pomoci, pomůže.“**

Jan Kolařík, starosta Lokte

LOKET A ILLERTISSEN

 Od roku 1999 jsou města Illertissen (16 800 obyvatel) a Loket (3 200 obyvatel) spojena partnerskou smlouvou. První kontakty a výměny proběhly na začátku 90. let, spojení mezi oběma obcemi je ale starší. V Illertissenu je Vlastivědné muzeum Chebska, od roku 1953 existovala pracovní skupina Elbogen, protože město převzalo záštitu nad sudetoněmeckou obcí. Za důležitou oblast spolupráce považují obě města výměnu žáků a zprostředkovávání prázdninových brigád v Německu pro české žáky. Mimo to spolupracují mateřské školy, vlastivědná muzea a umělecké kroužky. Illertissen podpořil svého partnera dary při sanačních opatřeních.

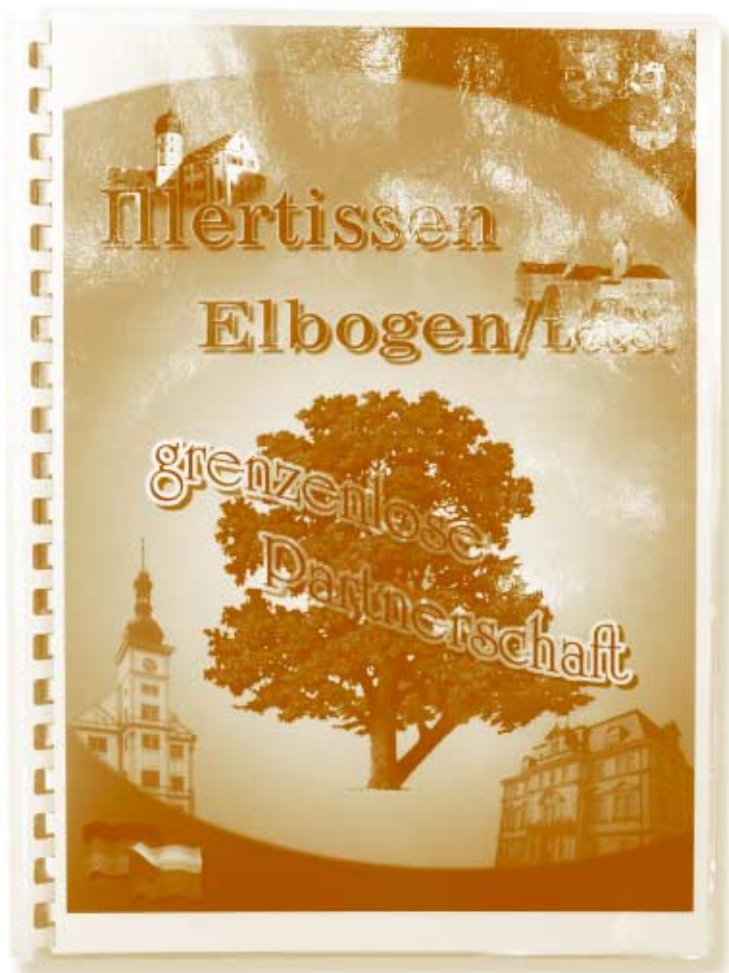
Důležitým projektem je přijetí dvanácti mladých Čechů z Lokte na třítydenní letní brigádu především ve firmě pana Kränzleho, která se zabývá technikou vysokotlakého čištění, v roce 2003 se tato brigáda uskutečnila již počtvrté. Nejdříve byli studenti ubytováni v rodinách, od loňského roku jsou na vlastní žádost ubytováni v bytech, které jim k tomu účelu byly dány k dispozici. Zaopatření je zajištěno z darů od sponzorů, různí občané se starají o program studentů o víkend. Tato prázdninová brigáda napomáhá studentům zlepšit znalost němčiny a kromě toho jim umožňuje vydělat si trochu peněz. Účastníky jsou z poloviny žáci loketské školy a z poloviny studenti z internátu v Lokti. Zájemci jsou vybíráni podle známek.

O Velikonocích a Vánocích jezdí Výbor pro partnerství do České republiky, kde navštěvuje místní mateřskou školu a přiváží dětem malé dárky, které sponzorují illertissenské firmy. Také

skupina vychovatelek z mateřské školy v Lokti si vyměňovala v Illertissenu zkušenosti.

**„Partnerství mezi Loktem a Illertissenem se neomezuje
pouze na pamětní desky před branami obou měst.“**

Josef Kränzle, předseda komise pro partnerství v Illertissenu

2

3

1.-3. Auszüge aus der
Bewerbungsmappe der Stadt
Illertissen für den Wettbewerb
*Výňatky z materiálů města
Illertissen k přihlášce
do soutěže*

KONSTANZ UND TÁBOR

„Erst nach der politischen Wende in der heutigen Tschechischen Republik entwickelte sich die Städtepartnerschaft mit Tábor zu einer völlig neuen Dimension.“

Claus-Dieter Hirt, Partnerschaftsbeauftragter der Stadt Konstanz

 Konstanz (78.087 Einwohner) und Tábor (36.680 Einwohner) haben über Jan Hus eine historische Verbindung, die 1984 mit einem Partnerschaftsvertrag aktualisiert wurde und sich nach Angaben beider Seiten erst 1990 zu einer Bürgerpartnerschaft weiter entwickelte. 1993/94 wurde das Konstanzer Haus in Tábor durch eine deutsch-tschechische Träger-GmbH restauriert, 1995 ahmten Bürger beider Städte die Reise Jan Hus' nach Konstanz nach. Zur Zeit wird eine deutsch-tschechische Zukunftsstätte in Konstanz geplant. Kooperationen gibt es auch im Bereich Schüler- und Studentenaustausch, Sport und Ökologie.

Beide Städte sind mit jeweils 50 Prozent an der GmbH Konstanzer Haus in Tábor beteiligt, die ihren Sitz in Tábor hat. Das Haus bietet Übernachtungsmöglichkeiten für Gäste aus Konstanz, einen Versammlungsraum und Ladenräume im Erdgeschoss. Es soll die Partnerschaft symbolisieren und sich nach der Sanierung selbst tragen. Die Gesellschaft hat in den vergangenen Jahren außerdem Begegnungen finanziell unterstützt und Deutschkurse für tschechische Bürger finanziert.

Zu den Höhepunkten der Partnerschaft gehören die alljährlichen Tábor-Treffen, 2003 reisten über 300 Konstanzer zu dem mittelalterlichen Spektakel an. 1992 wurde der damalige Konstanzer Oberbürgermeister Dr. Horst Eickmeyer mit der Ehrenbürgerwürde Tábor's ausgezeichnet. Er hatte sich in den 1980er Jahren für den Abschluss der Partnerschaft eingesetzt.

Zur Zeit plant die Stadt Konstanz im Palmenhaus ein deutsch-tschechisches Begegnungszentrum einzurichten. Das Haus soll zu einem Ort für Veranstaltungen, Andachten und Ausstellungen werden. Unterstützt wird die Stadt darin auch von der Deutsch-tschechischen Vereinigung, die im März gegründet wurde. Ihr Ziel ist es, die deutsch-tschechischen Aktivitäten in der Stadt zu bündeln, zu vermitteln und die Städtepartnerschaft zu fördern.

„Es ist unsere lebendigste Partnerschaft.“

Jiří Reřicha,
Mitarbeiter der
Stadtverwaltung Tábor

TÁBOR A KONSTANZ

„Je to naše nejživější partnerství.“

Jiří Řeřicha, člen zastupitelstva města Tábora

Konstanz (78 087 obyvatel) a Tábor (36 680 obyvatel) mají historické spojení přes Jana Husa, které bylo aktualizováno partnerskou smlouvou z roku 1984 a které se podle údajů obou stran rozvinulo v partnerství občanské až v roce 1990. V letech 1993/94 byl česko-německou společností restaurován Kostnický dům v Táboře, v roce 1995 napodobili občané obou měst cestu Jana Husa do Konstanze. V současné době v Konstanzi plánují vybudování česko-německého centra pro setkávání. Spolupráce existuje i v oblasti výměny žáků a studentů, v oblasti sportu a ochrany životního prostředí.

Obě města se 50 procenty podílejí na společnosti s. r. o. Kostnický dům Tábor, která má své sídlo v Táboře. Dům například nabízí možnosti přenocování pro hosty z Konstanze, je zde zasedací místnost a v přízemí obchody. Dům má symbolizovat partnerství, po opravě by se však měl financovat sám. Společnost v minulých letech navíc finančně podporovala setkávání a kurzy němčiny pro české občany.

K vrcholům partnerství patří každoroční setkání v Táboře, v roce 2003 jelo na středověkou podívanou více než 300 obyvatel Konstanze. V roce 1992 byl tehdejší kostnický primátor Dr. Horst Eickmeyer vyznamenán čestným občanstvím. V 80. letech se zasadil o uzavření partnerství.

„Teprve po politických změnách v současné České republice získalo partnerství s Táborem zcela nový rozměr.“

Claus-Dieter Hirt,
pověřenec pro partnerství
města Konstanze

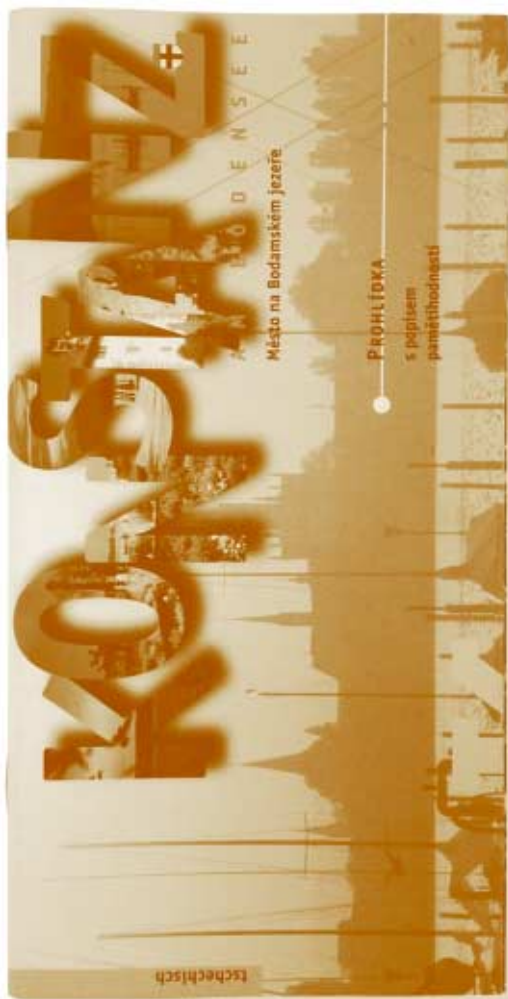
V současné době má město Konstanz v úmyslu zřídit v domě Palmenhaus česko-německé centrum pro setkávání. Dům by se měl stát místem, kde by probíhaly různé akce, vzpomínky a výstavy. Město v tomto úmyslu podporuje také Česko-německé sdružení (Deutsch-tschechische Vereinigung), které bylo založeno v březnu. Jeho cílem je spojit ve městě česko-německé aktivity, zprostředkovávat kontakty a podporovat partnerství měst.

1

2

3

1. Das Konstanzer Haus in Tábor wurde von den Partnerstädten gemeinsam restauriert
Kostnický dům v Táboře společně zrenovovala obě partnerská města

2. Begegnungswochenende Konstanz-Tábor
Víkendové setkání mezi městy Konstanz a Tábor

3. Die Stadt Konstanz informiert auf Tschechisch
Město Konstanz informuje v češtině

„Der Zoo Děčín ist die Gefühlsebene unserer Partnerschaft.“

Markus Ulbig,
Oberbürgermeister von Pirna

PIRNA UND DĚČÍN

Die beiden grenznahen Städte Pirna (40.448 Einwohner) und Děčín (52.333 Einwohner) verbindet seit 1975 ein Partnerschaftsvertrag, der 1998 bestätigt wurde. Nach der Wende nahmen die beiden Städte die Kontakte 1991 wieder auf, sie liegen nur 40 Kilometer voneinander entfernt. Sie organisieren gemeinsame Workcamps für arbeitslose Jugendliche und die Veranstaltungsreihe „Mosty – Brücken“. Weiterhin gibt es Kooperationen zwischen Kirchengemeinden, politischen Parteien und Schulen. Die Städte arbeiten außerdem im Rahmen der Euroregion Elbe-Labe zusammen bzw. in der Euroregion auch mit anderen Städten jenseits der Grenze.

Mit einem Aufruf zur Hilfe für den Zoo in Děčín wurde 1991 wieder Leben in die Partnerschaft gebracht. Gesucht wurden Adoptiveltern, die für ein Jahr die Futterkosten für ein Tier übernehmen. 15.000 Mark wurden gespendet, damit konnten 70 Prozent der Futterkosten gedeckt werden. Die Spenden werden von der Stadtverwaltung Pirna gesammelt, die auch Spendenbescheinigungen ausstellt. Inzwischen hat sich die Spendensumme bei etwa 3.500 Euro pro Jahr eingependelt. Dazu kommen die falsch eingeworfenen tschechischen Münzen aus den Pirnaer Parkscheinautomaten und Sachspenden. Im Frühsommer lädt der Zoo alle deutschen und tschechischen Adoptiveltern zu einem Tag der Begegnung ein. Bis 1997 hatte der Zoo mehr deutsche Adoptiveltern als tschechische, seitdem macht ihr Anteil etwa 40 Prozent aus. Unterstützt von der Stadt Pirna und in Zusammenarbeit mit anderen Zoologischen Gärten hat die Einrichtung in Děčín auch zweisprachiges pädagogisches Material produziert.

Die Jugendarbeit wird großgeschrieben: Im Sommer gibt es gemeinsame Werkstätten für arbeitslose Jugendliche, die dort handwerklich tätig sind und zum Beispiel Spielplätze bauen. Zudem werden gemeinsame Ferienlager angeboten, die offen ausgeschrieben werden. Und auch im Bereich der Drogenprävention existieren Kontakte.

„Wichtig ist uns die Zusammenarbeit im Jugendbereich.“

Ladislav Gregor,
stellvertretender
Bürgermeister von Děčín

**„Zoologická zahrada
v Děčíně je srdeční
záležitostí našeho
partnerství.“**

Markus Ulbig, primátor města Pirna

DĚČÍN A PIRNA

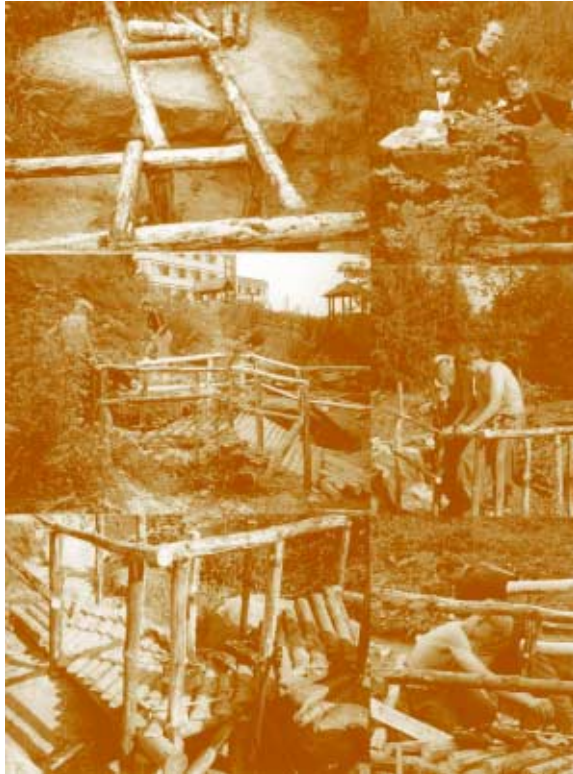
 Města Pirna (40 448 obyvatel) a Děčín (52 333 obyvatel), která leží blízko hranic, spojuje od roku 1975 smlouva o partnerství, která byla potvrzena v roce 1998. Po změně poměrů došlo v roce 1991 k obnovení kontaktů, města leží od sebe vzdálena jen 40 kilometrů. Společně organizují dílny pro nezaměstnanou mládež a řadu akcí pod názvem „Mosty – Brücken“. Dále spolupracují fary, politické strany a školy. Města kromě toho spolupracují v rámci Euroregionu Labe-Elbe, případně v rámci euroregionu i s jinými městy za hranicí.

Výzva o pomoc pro děčínskou ZOO v roce 1991 partnerství oživila. Hledali adoptivní rodiče, kteří by na rok převzali náklady na krmivo pro jedno zvíře. Shromáždilo se 15 000 marek, tím mohlo být pokryto 70 procent nákladů na krmivo. Dary sbírá městská správa města Pirna, která vydává i stvrzenky. Nyní se suma ustálila na cca 3 500 eurech ročně. K tomu se přidávají české mince špatně vhozené do parkovacích automatů v Pirně a věčné dary. Na začátku léta zve ZOO všechny české a německé adoptivní rodiče na jednodenní setkání. Až do roku 1997 měla ZOO více německých adoptivních rodičů než českých, od té doby činí podíl asi 40 procent. Za podpory města Pirna a ve spolupráci s jinými zoologickými zahradami vydala zahrada v Děčíně také dvojjazyčný pedagogický materiál.

Důraz je kladen na práci s mládeží. V létě se pořádají společné týdenní dílny pro nezaměstnanou mládež, jejichž účastníci společně pracují, budují například hřiště. V létě jsou pořádány společné prázdninové tábory, které jsou volně přístupné, také v oblasti protidrogové prevence existují kontakty.

**„Důležitá je
spolupráce v oblasti
práce s mládeží.“**

Ladislav Gregor, zástupce
starosty Děčína

1

1. Jugendliche der AWO-Werkstätten Pirna und der Berufsschulen Děčín/Varnsdorf bauten 1998 gemeinsam einen Naturerlebnispark
Mladí lidé z AWO dílen Pirna a učňovských škol z Děčína/Varnsdorfu společně vybudovali v roce 1998 přírodní park

2. Aufruf zu Tierpatenschaften für den Zoo Děčín im Pirnaer Anzeiger
Výzva k adoptování zvířat v ZOO Děčín v novinách Pirnaer Anzeiger

2

„Die Europäische Union, der die Tschechische Republik ab 2004 angehören soll, entsteht nicht nur durch Regierungserklärungen, sondern muss in den Herzen der Menschen wachsen. Hierzu leistet die Freundschaft zwischen Zubří und Rosdorf einen wichtigen Beitrag.“

Harald Grahovac, Bürgermeister der Gemeinde Rosdorf

ROSDORF UND ZUBŘÍ

Die Partnerschaft wurde mit dem Hauptpreis der Jury ausgezeichnet.

Rosdorf (11.701 Einwohner) und Zubří (5.356 Einwohner) schlossen 1993 einen Partnerschaftsvertrag ab. Vorgegangen war eine lange Phase der Freundschaft zwischen den Handballvereinen beider Orte: 1968 kam die tschechische Mannschaft während einer Turnierreise durch Deutschland drei Tage bei den Familien der Rosdorfer Handballer unter. Trotz politischer Probleme und einer Distanz von 850 km versuchten die Sportler die geknüpften persönlichen Beziehungen aufrecht zu erhalten und fuhren mehrere Male nach Zubří, 1987 sogar mit einer 38köpfigen Gruppe, die komplett in Familien unterkam. Schon in den 1980er Jahren kam auf der deutschen Seite die Idee einer Partnerschaft auf. Nach den politischen Veränderungen wurde daher der Kontakt auf immer mehr Gruppen und die Kommunen ausgeweitet und schließlich der Partnerschaftsvertrag geschlossen. Kooperationen und Erfahrungsaustausch gibt es zwischen den Verwaltungen, Schülern, Musikensembles, politischen Parteien und Unternehmern. Es wird ein Praktikantenaustausch organisiert, zur Zeit bauen die Kleingärtner erste Kontakte auf.

2001 wurde in Rosdorf spontan ein Förderverein für die Städtepartnerschaft gegründet.

Anlässlich eines Besuchs des Chors Schola aus Zubří sei deutlich geworden, dass nicht alles über die Kommune organisiert werden könne, erklärt der Vereinsvorsitzende Werner

„Der entscheidende Moment war, dass wir 1968 in Rosdorf in Familien aufgenommen wurden.“

Květoslav Janošek,
Handballverein HC Zubří

Wiedekamp. Ein Förderverein könne beispielsweise Sponsorengelder leichter betreuen. Ziele des Vereins sind die Betreuung und Hilfe bei Begegnungen von Bürgern sowie die Ausweitung der Partnerschaft auf mehr Bürger und Gruppen.

Ein halbes Jahr nach der Gründung des Fördervereins in Rosdorf wurde auch in Zubří ein Förderverein gegründet. Die politische Unabhängigkeit eines solchen Vereins, die die Partnerschaft auf eine feste Basis stellt, spricht die Organisatoren auf der tschechischen Seite an. Der Verein übernimmt vor allem die inhaltliche Koordination und Vernetzung der Aktivitäten sowie die Absprache mit dem deutschen Partner.

Die Fördervereine organisierten 2003 zum ersten Mal eine Schnupperfahrt für Rosdorfer Bürger, die noch nie in Zubří gewesen waren, um ihnen die Scheu vor dem fremden Land zu nehmen. Geplant ist auch ein Begegnungsabend. Die Reisenden werden ausnahmsweise in einem Hotel untergebracht, sonst übernachteten die Partner immer in Familien. Der Förderverein kümmert sich außerdem um die rechtliche und finanzielle Abwicklung von

„Rozhodujícím momentem bylo, že jsme byli v roce 1968 v Rosdorfu přijati v rodinách.“

Květoslav Janošek, Házenkářský klub
HC Zubří

ZUBŘÍ A ROSDORF

Partnerství bylo oceněno hlavní cenou poroty.

Rosdorf (11 701 obyvatel) a Zubří (5 356 obyvatel) uzavřely v roce 1993 smlouvu o partnerství. Předcházelo dlouhé období přátelství mezi kluby házenkářů z obou obcí, v roce 1968 bylo české mužstvo tři dny ubytováno v rodinách házenkářů z Rosdorfu. Přes politické problémy a vzdálenost 850 kilometrů se sportovci snažili udržet osobní kontakty a několikrát navštívili Zubří, v roce 1987 dokonce se skupinou, která měla 38 členů. Všichni byli ubytováni v rodinách. Již v 80. letech vznikla na německé straně myšlenka partnerství. Po

„Evropská unie, do které bude Česká republika od roku 2004 patřit, nevzniká jen prostřednictvím vládních prohlášení, nýbrž musí růst v srdcích občanů. K tomu významnou měrou přispívá přátelství mezi Zubřím a Rosdorfem.“

Harald Grahovac, starosta Rosdorfu

politických změnách se proto vzájemné kontakty rozšiřovaly na stále více skupin a nakonec byla podepsána smlouva o partnerství. Spolupráce a výměna zkušeností existuje mezi správou, žáky, hudebními soubory, politickými stranami a podnikateli. Organizována je také výměna praktikantů, v současné době budují první kontakty zahrádkáři. Podle slov předsedy Spolku na podporu partnerství se Zubřím vznikl tento spolek spontánně v roce 2001, kdy se během návštěvy pěveckého sboru v Zubří ukázalo, že vše není možné organizovat přes obec. Spolek na podporu se může lépe starat o mnoho věcí, například o sponzorské peníze. Cílem spolku je pomáhat při setkáních občanů, stejně jako rozšiřování partnerství na více občanů a skupin.

Půl roku po založení Spolku na podporu partnerství v Rosdorfu byl stejný spolek založen i v Zubří. Politická nezávislost takového spolku, která vytváří pevný základ spolupráce, oslovuje organizátory na české straně. Spolek přebírá především koordinaci týkající se obsahu a propojení aktivit stejně jako komunikaci s německým partnerem. Spolky na podporu partnerství navíc v roce 2003 poprvé zorganizovaly cestu pro občany, kteří ještě nebyli v Zubří, aby se zbavili strachu z cizí země. Plánují také společný večer. Hosté budou výjimečně ubytováni v hotelu, jinak vždy přespávají v rodinách. Spolek na podporu partnerství se navíc stará o právní a finanční stránku pobytu praktikantů. V roce 2002 byli v Rosdorfu na pět týdnů tři mladí lidé, kteří poznávali práci v různých podnicích. Ubytování byli v rodinách, firmy (mezi jinými i inženýrská kancelář, pokrývačská firma, obchod se dřevem) mohly věnovat spolku na podporu sumu dle svého uvážení

1. Zeitungsbericht zum Besuch der tschechischen Handballer 1968
Novinový článok o návšteve českých házenkářů v roce 1968

2. Jugendliche der Folkloregruppe Beskyd
Mladí lidé z folklorní skupiny Beskyd

1

2

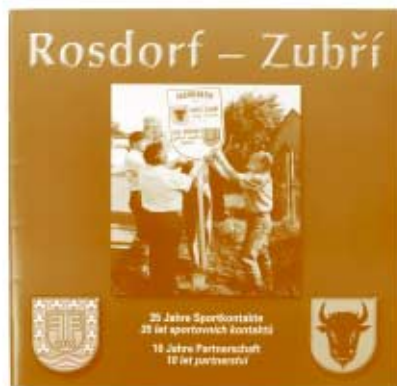
Praktikantenaufenthalten. 2002 waren drei Jugendliche für fünf Wochen zu Gast in Rosdorf und lernten dort die Arbeit verschiedener Betriebe kennen. Untergebracht waren sie in Gastfamilien. Die beteiligten Firmen (darunter ein Ingenieurbüro, ein Dachdecker, ein Holzhandel) spendeten dem Förderverein nach ihren Wünschen eine Summe, die an die Jugendlichen weitergeleitet wurde. Im Sommer 2003 kamen zwei Jugendliche für drei Wochen nach Rosdorf. Für die Gymnasiasten steht die Verbesserung ihrer Deutschkenntnisse im Vordergrund. Die Handballvereine wollen sich in Zukunft vor allem darauf konzentrieren, mehr junge Leute für die Partnerschafarbeit zu gewinnen. Zudem besteht weiter enger Kontakt zwischen den Senioren: Sie besuchen sich zu Hochzeiten, Taufen und Beerdigungen. Zum zehnjährigen Jubiläum der Partnerschaft (und zum 35jährigen Jubiläum der Handballerfreundschaft) fanden 2003 die Feierlichkeiten in Rosdorf statt. Insgesamt 150 Menschen reisten in mehreren Bussen nach Rosdorf, darunter viele Aktive der Partnerschaft sowie verschiedene Musikensembles.

3

3. Stadtanzeiger Zubří mit einer Sonderbeilage zum Partnerschaftsjubiläum *Zpravodaj obce Zubří se zvláštní přílohou o jubileu partnerství*

4. 2003 feierten Rosdorf und Zubří 10 Jahre Partnerschaft und 35 Jahre Sportkontakte *V roce 2003 oslavovaly obce Rosdorf a Zubří 10 let trvání partnerství a 35 let sportovních kontaktů*

4

a spolek ji předal brigádníkům. V létě 2003 přijeli do Rosdorfu dva brigádníci na tři týdny. Pro gymnazisty je důležité hlavně zdokonalení znalostí němčiny. Házenkářské kluby se chtějí v budoucnu zaměřit hlavně na to, aby pro partnerskou spolupráci získaly více mladých lidí. Úzké kontakty mezi seniory stále trvají, setkávají se na svatbách, křtech a pohřbech. U příležitosti desátého výročí partnerství (a 35. jubilea přátelství mezi házenkáři) se v Rosdorfu uskutečnily oslavy. Mnoho občanů, kteří se na partnerství aktivně podílejí, a různé hudební soubory cestovaly ze Zubří do partnerského města v několika autobusech, celkem asi 150 lidí.

„Kinder überwinden die sprachliche Barriere am schnellsten.“

Volker Kutschke, Ortsvorsteher
Taubenheim

SOHLAND AN DER SPREE/TAUBENHEIM UND ČISOVICE

Die Verbindung wurde als beste Partnerschaft zwischen kleineren Gemeinden ausgezeichnet und belegte insgesamt den 3. Platz.

1997 schlossen die Partnerschaftsvereine Taubenheims, einem Ortsteil von Sohland an der Spree (8.000 Einwohner), und Čisovice (750 Einwohner) ein Abkommen zur Unterstützung und Förderung der Partnerschaft. In der Folgezeit wurde die Kooperation teilweise auf die Mikroregionen ausgedehnt, in denen sich beide Orte befinden. Der Kontakt kam durch persönliche Bekanntschaften zustande. Bald stellte man Gemeinsamkeiten fest, besonders in der ländlichen Lage und den damit verbundenen Problemen und Chancen. Das größte gemeinsame Projekt ist das seit 1999 jährlich stattfindende trinationale Sommerlager, gemeinsam mit der französischen Partnerstadt. In Sohland wird das Ferienlager offen ausgeschrieben und es melden sich immer mehr Interessenten als Plätze vorhanden sind. Auf tschechischer Seite können Kinder aus der gesamten Mikroregion teilnehmen. Die Gemeinde sucht die Kinder in der Regel nach ihren Deutsch-Kenntnissen aus und bezahlt die Hälfte der Teilnahmekosten (ggf. die gesamte Summe als Auszeichnung für gute Schulleistungen). Die Kinder sind zwischen zehn und zwölf Jahren alt, Begegnungen mit älteren Jugendlichen waren nicht erfolgreich. Die Jüngeren verständigen sich trotz geringerer Sprachkenntnisse leichter und ohne Scheu. Die drei Partner wechseln sich mit der Ausrichtung der Ferienaktion ab, das Programm wird gemeinsam abgestimmt. Der deutsche und der tschechische Partner arbeiten dabei besonders eng zusammen und besuchen zum Beispiel im Vorfeld gemeinsam die Orte der Ferienlager.

„In unserer Partnerschaft haben sich viele Dinge entwickelt, die ich so gar nicht erwartet hatte.“

Dr. Jiří Váša, Partnerschaftsbeauftragter in Čisovice

In Čisovice ist das Hauptmotiv für die Partnerschaft nicht der Spracherwerb, sondern ein gemeinsames Leben in Europa und die gegenseitige Inspiration. Nach Besuchen in Deutschland hat die Gemeinde den Umbau eines Hauses zur Pension finanziert, in der nun auch Gäste aus Sohland untergebracht werden können.

„V našem partnerství se vyvinulo tolik věcí, které jsem vůbec neočekával.“

Dr. Jiří Váša, pověřenec pro partnerství v Čisovicích

ČISOVICE A SOHLAND AN DER SPREE/TAUBENHEIM

Partnerství udělila porota 3. místo a ocenila je jako nejlepší partnerství mezi malými obcemi.

V roce 1997 uzavřely Spolky pro partnerství z Taubenheimu, městské části Sohlandu an der Spree (8 000 obyvatel), a Čisovic (750 obyvatel) dohodu o podpoře partnerství.

V následujících letech se spolupráce částečně rozšířila na mikroregiony, v nichž se obě obce nacházejí. Kontakt vznikl díky osobnímu přátelství a brzy se ukázalo, že zde existují společné znaky, především co se týče polohy na venkově a s tím spojenými problémy a příležitostmi. Největším společným projektem je letní tábor tří národů, který se pravidelně uskutečňuje od roku 1999 a který organizují společně s francouzským partnerským městem. V Sohlandu je možno se na tábor volně přihlásit a vždy se hlásí více zájemců, než je k dispozici míst.

Z České republiky se mohou zúčastnit děti z celého mikroregionu. Obce děti vybírají zpravidla podle jejich znalostí němčiny a platí jim polovinu nákladů (případně celou sumu jako

„Děti překonávají jazykovou bariéru nejrychleji.“

Volker Kutschke, starosta městské části Taubenheim

odměnu za dobré výsledky ve škole). Děti jsou staré 10 až 12 let, pokusy se staršími dětmi nebyly úspěšné. Mladší děti se přes horší jazykové znalosti dorozumí lépe a bez ostychu. Všichni tři partneři se v pořádání prázdninové akce střídají, o programu a jeho obsahu ale partneři rozhodují společně.

Spolupráce mezi českým a německým partnerem je obzvlášť těsná, společně například předem navštěvují místo určené pro tábor.

Hlavním důvodem pro partnerství v Čisovicích není snaha o získání jazykových znalostí, nýbrž společný život v Evropě bez předsudků a oboustranná inspirace.

Po návštěvách Německa financovala obec přestavbu jednoho domu na penzion, kde nyní mohou být ubytováni také hosté ze Sohlandu.

1

2

3

1.-3. Teilnehmer des tschechisch-
französisch-deutschen Sommerferien-
lagers 2002/2003

*Účastníci česko-francouzsko-
německého letního tábora v letech
2002 a 2003*

„Die Intensität der Partnerschaft nimmt im Vergleich zu anderen zu, weil es gleichwertige Partner in den Verwaltungen und Verbänden gibt.“

Alexander Kreher, Direktor der Stabsabteilung für europäische und internationale Angelegenheiten der Landeshauptstadt Stuttgart

STUTTGART UND BRÜNN

Die Partnerschaft wurde von der Jury mit dem 2. Platz ausgezeichnet und als beste Partnerschaft zwischen Großstädten gewürdigt.

Stuttgart (588.081 Einwohner) und Brunn (385.000 Einwohner) unterzeichneten im Dezember 1989 einen Partnerschaftsvertrag. Der damalige tschechische Außenminister regte bei einem Besuch in Stuttgart 1987 die Städtepartnerschaft an. Nach Aussagen der deutschen Mitarbeiter ist im Vergleich zu anderen Partnerschaften das Ausmaß der Kooperation mit Brunn in den vergangenen vier Jahren explosionsartig angestiegen. Die Verwaltungen und andere städtische Einrichtungen betreiben einen intensiven Erfahrungsaustausch sowie ein Hospitationsprogramm. Brunn beteiligt sich an dem Stuttgarter Programm „Versöhnung und Verständigung mit osteuropäischen Partnerstädten“. Der Gemeinderat der baden-württembergischen Landeshauptstadt hatte dabei für Projekte im Senioren- und Sozialbereich 256.000 Euro für die drei osteuropäischen Partnerstädte zur Verfügung gestellt. Es gibt außerdem vielfältige Kooperationen, zum Beispiel der Handelskammern, Sportverbände und anderer Interessensgruppen.

Auf Initiative des Stuttgarter Schulamtes wurde 2000 eine Arbeitsgemeinschaft Schulkooperationen Stuttgart – Brunn gegründet, die viele verschiedene Kooperationen von Schulen bewirkt hat. Um die Zusammenarbeit finanziell abzusichern, wurde 2002 ein Förderverein gegründet, in dem alle Schularten Stuttgarts vertreten sind. Der Verein will Schulpartnerschaften und vor allem themenbezogene Kooperationen fördern. Er versteht sich auch als Dokumentationszentrum, das Informationen und Erfahrungen vermittelt, bei der Finanzierung berät und in der Öffentlichkeit ein Bewusstsein für die Zusammenarbeit schaffen will. Unter dem Motto „Begegnung über Grenzen hinweg“ wurden bestehende Projekte präsentiert

„Die Vorbereitungen für die Brünner Handelskammer begannen in Stuttgart.“

Peter Bajer, Direktor der Handelskammer Brunn

und thematische Workshops angeboten. Neben bestehenden Schulprojekten, wie dem Schwerbehinderten-Sportfest oder einem gemeinsamen Musical, plant der Verein eine Studienfahrt in die mährische Hauptstadt, um mehr Lehrer für die Mitarbeit zu werben.

Inzwischen beteiligen sich sieben Brünner Grundschulen mit erweitertem Deutschunterricht an der Arbeitsgruppe. Von Anfang an dabei ist die Grundschule Antoninska. Aus den Briefwechseln entwickelten sich inzwischen Projekte wie „das bin ich“, bei dem die Kinder persönliche Gegenstände, wie beispielsweise eine Haarlocke, mitschicken. Für die Zukunft ist ein gemeinsames

„Přípravy pro vznik brněnské Obchodní komory začaly ve Stuttgartu“

Peter Bajer, ředitel Obchodní komory Brno

BRNO A STUTTGART

Partnerství udělila porota 2. místo a ocenila je jako nejlepší partnerství mezi velkoměsty.

Stuttgart (588 081 obyvatel) a Brno (385 000 obyvatel) podepsaly v prosinci 1989 smlouvu o partnerství. Vznik partnerství podnítil při své návštěvě Stuttgartu v roce 1987 tehdejší český ministr zahraničí. Podle německých pracovníků se v posledních čtyřech letech nárůst spolupráce s Brnem oproti jiným partnerstvím podobal doslova explozi. Zastupitelstva a jiné městské instituce si intenzivně vyměňují zkušenosti a pořádají vzájemné hospitace. Brno se podílí na programu „Pochopení a usmíření s východoevropskými partnerskými městy“, stuttgartská městská rada dala třem východoevropským partnerským městům k dispozici 256 000 eur na projekty pro seniory a projekty v sociální oblasti. Kromě toho existuje rozmanitá spolupráce, například spolupráce obchodních komor, sportovních klubů a jiných zájmových skupin.

Z iniciativy školského úřadu byla založena pracovní skupina na podporu spolupráce mezi školami Stuttgartu a Brna „Schulkooperation Stuttgart-Brno“, která zprostředkovávala různé druhy spolupráce mezi školami. Aby bylo možno spolupráci zajistit finančně, byl v roce 2002 založen podpůrný spolek, ve kterém jsou zastoupeny všechny typy škol ze Stuttgartu. Spolek

„Intenzita partnerství ve srovnání s jinými roste, protože zde jsou rovnocenní partneři ve správě a spolicích.“

Alexander Kreher,
ředitel štábního oddělení
pro evropské a mezinárodní
záležitosti Stuttgartu

chce podporovat partnerství mezi školami a především spolupráci mezi školami se vztahem k určitému tématu. Je zároveň dokumentačním centrem, které zprostředkovává informace a zkušenosti, radí s financováním a ve veřejnosti chce vytvořit povědomí o spolupráci. Pod heslem „Setkání přes hranice“ byly prezentovány existující projekty a nabízeny tematické workshopy. Vedle stávajících školních projektů, jako byl sportovní svátek pro tělesně postižené nebo společný muzikál, plánuje spolek studijní cestu do Brna, aby o spolupráci přesvědčil více učitelů.

Na práci pracovní skupiny se nyní podílí sedm základních škol s rozšířenou výukou cizích jazyků z Brna. Od začátku se této spolupráce účastní základní škola Antonínská. V rámci této spolupráce se z původní korespondence postupně vyvinuly projekty, jako například projekt „to jsem já“, v jehož rámci si děti posílaly také materiál, například pramínek vlasů. Do budoucna plánují společnou kuchařku s jednoduchými, ale typickými pokrmy, které by mohly děti samostatně uvařit. Výměna žáků byla

Kochbuch mit einfachen, aber typischen Gerichten geplant, die von Kindern nachgekocht werden können. Ein Austausch wurde bisher erst einmal organisiert. Andere Schulen tauschen Bilderhälften aus oder führen Musicals auf, bei denen die deutschen und tschechischen Kinder jeweils eine Hälfte des Stücks einstudieren. Auch die Sonderschulen beider Städte stehen in Kontakt zueinander. Neben einem Lehreraustausch findet hier auch ein Schüleraustausch statt, bei dem die Teilnehmer wegen ihrer Behinderung aber nicht in Familien untergebracht werden. Für die Stuttgarter Gymnasien ist Brunn verglichen mit westeuropäischen Partnerländern weniger attraktiv. Ihre Schüler wollen in England oder Frankreich ihre Fremdsprachenkenntnisse aufbessern. Den Austausch mit Tschechien hat das Karls-Gymnasium daher vom herkömmlichen Austausch abgekoppelt. Stattdessen wird ein sogenannter ‚Individualaustausch‘ angeboten: Mehrmals im Jahr fahren kleine Gruppen von vier bis fünf Schülern für bis zu vier Wochen in die Partnerstadt, leben in Familien und nehmen am Unterricht teil. In zwei Jahren waren auf diese Weise zwölf Schüler in Brunn. Neu angedacht wurde nun ein Treffen der Schülermitverwaltungen.

Im Rahmen des Programms „Versöhnung und Verständigung mit osteuropäischen Partnerstädten“ werden in Brunn derzeit mehrere Projekte umgesetzt. Das Geld fließt in Absprache mit Stuttgart in drei Teilbereiche:

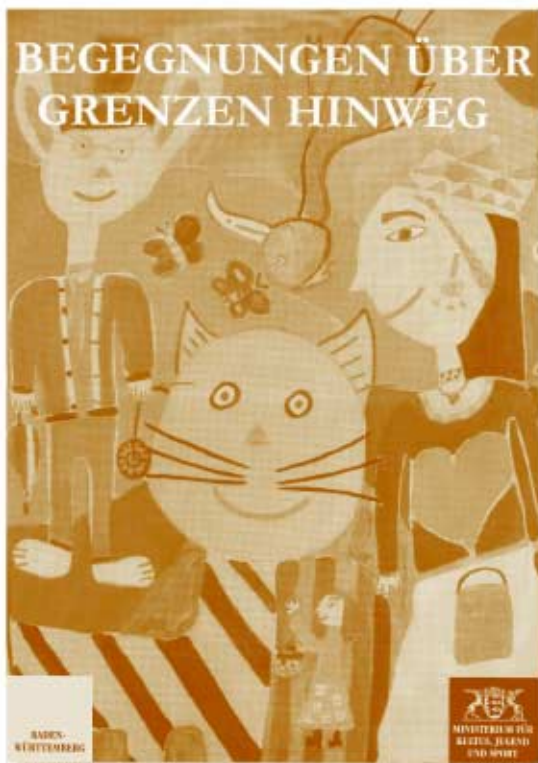
1. Einrichtung eines Internetcafés (zwei Rechner) und acht barriereloser Wohneinheiten in einem Seniorenwohnheim
 2. Neugestaltung des Parks eines Seniorenwohnheims mit einem „Brunnen der Freundschaft“ und einer Kulturbühne
 3. Öffentliche Ausschreibung für Aktionen mit ehemaligen Zwangsarbeitern, kulturelle Aktionen, Seminare und Exkursionen, Erneuerung von Gedenktafeln, Austausch von Pflägern
- Die Direktorin des Seniorenwohnheims stand der Idee des Internetcafés anfangs skeptisch gegenüber. Nun sei sie aber erstaunt darüber, dass das Projekt doch Anklang finde. Einen Monat nach der Eröffnung gingen zehn bis zwölf Senioren regelmäßig zum Surfen und Emails. Auf einmal kämen auch wieder Enkelkinder, weil sie bei der Oma kostenlos im Internet surfen könnten, beziehungsweise ihr beibrächten, wie sie ihnen Nachrichten schreiben könne. Fünf Bewohner haben sich bereits für einen Computerkurs angemeldet, auch Schüler der benachbarten Schule werden nach den Ferien kommen, um die älteren Menschen am PC und im Internet zu begleiten.

organizována zatím pouze jednou. V jiných školách si například vyměňovali poloviny obrázků nebo inscenovali muzikály, při nichž německé a české děti nastudovaly vždy polovinu kusu. Také zvláštní školy obou měst jsou v kontaktu, kromě stáží učitelů probíhají také výměny žáků, kvůli jejich postižení však nejsou ubytováni v rodinách.

Pro gymnázia není Brno ve srovnání se západoevropskými partnerskými městy tak atraktivní, protože si jejich studenti chtějí zlepšit své jazykové znalosti v Anglii nebo ve Francii. Výměnu studentů s Brnem proto Karlovo gymnázium od běžných výměn odlišilo. Organizují takzvanou „individuální výměnu“. Několikrát za rok jezdí malé skupinky čtyř až pěti studentů na dva až čtyři týdny do partnerského města, žijí v rodinách a účastní se vyučování. Tímto způsobem bylo za dva roky v Brně dvanáct žáků. Nově nyní vymysleli setkání studentských parlamentů. V rámci programu „Pochopení a usmíření s východoevropskými partnerskými městy“ je v Brně v současné době realizována řada projektů. Peníze jsou po dohodě s městem Stuttgart investovány do tří dílčích oblastí:

1. Zřízení internetové kavárny (dva počítače) a osmi bezbariérových bytových jednotek v domově důchodců
2. Nové uspořádání parku u jednoho domova důchodců s „kašnou přátelství“ a jevištěm
3. Veřejné vypsání akcí pro bývalé nuceně nasazené, kulturní akce, semináře a exkurze, obnova pamětních desek, stáže pečovatелů.

Ředitelka domova důchodců byla zpočátku k otázce zřízení internetové kavárny skeptická. Nyní je ale udivena, že tento projekt přece jen nachází odezvu. Měsíc po otevření zde pravidelně brouzdá po internetu a používá elektronickou poštu deset až dvanáct seniorů. Najednou se opět objevila vnučata, protože mohou být u babičky zdarma na internetu, případně jí naučila, jak jim může psát zprávy. Pět obyvatel se již přihlásilo na počítačový kurz, po prázdninách také přijdou žáci sousední školy, aby doprovázeli starší lidi při práci na počítači a s internetem.

1

2

1. Begegnungen über Grenzen hinweg: Programm des Forums Schulkooperation, veranstaltet vom Förderverein Schulpartnerschaften Stuttgart-Brünn

Setkání přes hranice: Program fóra na podporu spolupráce mezi školami pořádaný Podpůrným spolkem pro partnerství mezi školami Stuttgart-Brno

2. Kinderzeichnung eines Gemeinschaftsprojekts der Speciální školy Brno, Ibsenova 1, und der Bodelschwingschule in Stuttgart-Vaihingen

Dětská kresba ze společného projektu Speciální školy Brno, Ibsenova 1, a Bodelschwingschule ve Stuttgartu Vaihingenu

3

3. Sonderdruck aus dem Amtsblatt der Landeshauptstadt Stuttgart vom 22. 12. 1994
Zvláštní vydání úředních listů hlavního města spolkové země Stuttgartu z 22. 12. 1994

4

4. Homepage der Stadt Brno mit kulturellen Informationen über Stuttgart
Domovská stránka města Brna s kulturními informacemi o Stuttgartu

VOHENSTRAUSS UND STŘÍBRO

Die Partnerschaft wurde von der Jury mit dem 6. Platz für eine erfolgreiche grenznahe Kooperation besonders in den Bereichen Schule und Kirche ausgezeichnet.

Der erste Kontakt zwischen Vohenstrauß (ca. 7.800 Einwohner) und Stříbro (8.200 Einwohner) wurde im November 1989 mit einem Brief des Vohenstraußer Stadtrats nach Stříbro geknüpft, im Februar 1990 reiste die erste offizielle Delegation aus Tschechien mit Mitgliedern des Občanské fórum und des Turnvereins nach Vohenstrauß. 1992 unterzeichneten die Bürgermeister den Partnerschaftsvertrag der beiden Orte, die nur 55 Kilometer voneinander entfernt liegen. Die Bürger besuchen sich bei vielen Gelegenheiten, außerdem gibt es ein Schulprojekt

und gemeinsame Wallfahrten, die Feuerwehren sowie die Turn- und Kleintierzuchtvereine kooperieren.

„Stříbro könnte fast ein Stadtteil von Vohenstrauß sein.“

Josef Zilbauer,
Bürgermeister
von Vohenstrauß

Anlässlich des zehnjährigen Bestehens der Partnerschaft wurden der katholische Pfarrer Jiří Hájek und der damalige Bürgermeister Petr Bursík mit der Vohenstraußer Bürgermedaille ausgezeichnet. Die Stadt Stříbro hat dem Vohenstraußer Bürger Horst Frötschl die Ehrenbürgerwürde verliehen. Frötschl wurde dort geboren und zog im Juli 1945 nach der Vertreibung über Waidhaus nach Vohenstrauß. Er hat sich seit Beginn der Kontakte für die Partnerschaft eingesetzt.

Aufgrund des persönlichen Interesses des evangelischen Pfarrers in Vohenstrauß hat die Kirchengemeinde im Frühjahr 1990 Kontakte zur protestantischen Gemeinde in Černošín bei Stříbro geknüpft. Daraus entwickelten sich regelmäßige Gemeindebesuche und seit 1992 auch ein besonderes Patenschaftsprojekt: Etwa 20 deutsche Gemeinemitglieder zahlten monatlich zehn Mark, die in Černošín für Gebäudesanierungen und soziale Zwecke ausgegeben wurden.

Die katholischen Kirchengemeinden treffen sich etwa sieben Mal im Jahr zu regelmäßigen Aktionen, wie Wallfahrten, Bastelabenden, Kirchenfesten und gemeinsamen Ausflügen. Die tschechische Gemeinde hat ein zweisprachiges Kochbuch „Einblick in die Küche von Mies/Stříbro – Okénko do střibrské kuchyně“ herausgegeben. Inzwischen erscheint das Buch in der 5. Auflage. Der Erlös der bisher 4.000 verkauften Exemplare geht an die Kirchengemeinde. Zur Präsentation des Buches in Vohenstrauß fuhren Gemeinemitglieder mit Beispielgerichten in Töpfen in die Partnerstadt. Für Gottesdienstbesucher aus Deutschland haben sie ein Büchlein mit der Liturgie auf Deutsch und Tschechisch herausgegeben. Die Partnergemeinde hat sie auch finanziell bei der Kirchenrestaurierung unterstützt.

Auch die ehrenamtlichen Mitarbeiter der Caritas beteiligen sich an den oben genannten Aktionen. Dazu kommt materielle Unterstützung aus Vohenstrauß bei der Einrichtung einer Tagesstation in Stříbro und bei Kleidersammlungen.

„Die räumliche Nähe lässt die Partnerschaft funktionieren.“

Petr Bursík, ehemaliger
Bürgermeister von Stříbro

STŘÍBRO A VOHENSTRAUSS

Partnerství ocenila porota 6. místem za úspěšnou příhraniční spolupráci především v oblasti školství a církve.

První kontakty mezi městem Vohenstrauß (cca 7 800 obyvatel) a Stříbrem (8 200 obyvatel) byly navázány v listopadu 1989 dopisem městské rady z Vohenstraußu Stříbbru, v únoru 1990 jela do Vohenstraußu první oficiální delegace z České republiky se členy Občanského fóra a sportovního klubu. V roce 1992 podepsali starostové smlouvu o partnerství mezi obcemi, které jsou od sebe vzdáleny jen 55 kilometrů. Občané se navštěvují při mnoha příležitostech, kromě toho existuje školní projekt a společné církevní pouti, spolupracují sbory hasičů stejně jako sportovní kluby a spolky chovatelů drobného zvířectva.

„Díky blízkosti partnerství funguje.“

Petr Bursík, bývalý starosta Stříbra

U příležitosti desetiletého výročí trvání partnerství byli katolický farář Jiří Hájek a tehdejší starosta Petr Bursík vyznamenáni medailí občanů Vohenstraußu. Město Stříbro propůjčilo občanovi Vohenstraußu Horstu Frötschlovi čestné občanství. Frötschl se narodil ve Stříbře a v roce 1945 se dostal po odsunu přes Waidhaus do Vohenstraußu. Již od začátku kontaktů se o partnerství zasazoval.

Díky osobnímu zájmu evangelického faráře navázala farnost na jaře 1990 kontakty s protestantskou obcí v Černošíně u Stříbra. Z nich se vyvinuly pravidelné vzájemné návštěvy a od roku 1992 jeden mimořádný projekt – přibližně 20 členů německé obce platilo měsíčně deset marek, které byly v Černošíně použity na opravy budov a sociální účely. Katolické obce se setkávají asi tak sedmkrát za rok na pravidelných akcích jako jsou církevní poutě, kutilské večery, církevní slavnosti a společné výlety. Česká obec vydala dvojjazyčnou kuchařku „Okénko do stříbrské kuchyně – Einblick in die Küche von Mies/Stříbro“. Nyní již tato kniha vychází v 5. vydání. Výtěžek z dosud prodaných 4 000 exemplářů jde na církevní obec. Na prezentaci knihy ve Vohenstraußu přijeli do partnerského města členové české obce s hrnci plnými ukázkových pokrmů. Pro návštěvníky bohoslužeb z Německa vytvořili knížečku s liturgií v češtině a němčině. Partnerská obec je také finančně podporovala při restaurování kostela.

Také pracovníci charity se podílejí na výše zmíněných akcích. K tomu musíme ještě připočítat materiální podporu z Vohenstraußu na zřízení denního stacionáře ve Stříbře a podporu při sbírání oblečení.

„Stříbro by téměř mohlo být městskou částí Vohenstraußu.“

Josef Zilbauer, starosta Vohenstraußu

1

1. Deutsch-tschechisches Koch- und Backbuch der Frauen der katholischen Pfarrgemeinde Stříbro
Česko-německá kuchařka, kterou vytvořily ženy z katolické farní obce ve Stříbře

2. Zeitungsbericht über den ersten offiziellen Besuch aus Stříbro in Vohenstrauß im Februar 1990

Novinový článek o první oficiální návštěvě ze Stříbra ve Vohenstraußu v únoru 1990

ERFFANG VON DEERSTREDE

41 Foto 2/11

Die ersten offiziellen Kontakte sind geknüpft

Denkwürdige Stunde im Vohenstraußer Rathaus

Delegation aus der mächtigen tschechischen Partnerstadt Glibice (Mies) in der ehemaligen Kolostadt

Kolonostadt. - Die ersten offiziellen Kontakte sind geknüpft. Bürgermeister Franz Baurer hat am Sonntag den Besuch einer im englischen tschechischen Partnerstadt Glibice (Mies) in der ehemaligen Kolostadt. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen.

WEIßBROTTER OFFIZIELLE BEGEGNUNG MIT DER DELEGATION DER PARTNERSTADT GLIBICE (MIES) AM SONNTAG IM RATHAUS V. V. 41 Foto 2/11

Eine tschechische Delegation aus der mächtigen Partnerstadt Glibice (Mies) in der ehemaligen Kolostadt ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen.

Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen.

Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen. Die tschechische Delegation ist am Sonntag in Vohenstrauß eingetroffen.

AUSBLICK

Die deutsch-tschechischen Beziehungen sind deutlich besser als ihr Ruf. Diesen Eindruck bestätigte der Wettbewerb zwischen deutschen und tschechischen Städtepartnerschaften im Jahr 2003. Mehr noch: Für eine bessere Nachbarschaft von Deutschen und Tschechen sind grenzüberschreitende kommunale Verbindungen ein sehr wichtiger Motor. Sie geben Impulse für die alltägliche Begegnung der Menschen jenseits historischer Konfliktlinien und gegenwärtiger Klischees. Ohne sie würde eine elementare Plattform für die Verständigung beider Völker fehlen.

Das zeigt nicht nur die Breite der Zusammenarbeit in den Partnerschaften selbst, die oftmals fast alle Lebensbereiche und Altersklassen umfasst. Auch die Anzahl von knapp 300 deutsch-tschechischen kommunalen Verbindungen ist ein Indiz für eine respektable Aufbauarbeit im vergangenen Jahrzehnt. Deutsch-tschechische Partnerschaften schlagen sich im europäischen Vergleich achtbar. In der Tschechischen Republik liegen die kommunalen Kontakte nach Deutschland vor allen anderen Ländern an der Spitze. In der Bundesrepublik nehmen sie einen Platz im vorderen Mittelfeld ein und liegen statistisch gesehen mit den Gemeindeverbindungen mit den Niederlanden oder Ungarn auf Augenhöhe. Zum Vergleich: Deutlich weniger kommunale Kontakte gibt es beispielsweise zwischen Deutschland und den USA oder Russland (160 bzw. 130). Etwas mehr Partnerschaften (ca. 400) existieren zwischen Deutschland und Polen, dem bevölkerungsstärkeren Nachbarn im Osten. Die meisten Städtepartnerschaften wurden in den vergangenen 50 Jahren zwischen Deutschland und Frankreich initiiert, nämlich mehr als 2.000.

Von den kommunalen Beziehungen zu Polen und Frankreich lassen sich für die deutsch-tschechischen Gemeindepartnerschaften noch einige Anregungen finden. Dies betrifft weniger die Arbeit in den Partnerschaften selbst – dort sind die gemeinsamen Projekte oft sogar ideenreicher und lebendiger als mit anderen Partnerländern. Ein Desiderat bleibt aber eine stärkere Vernetzung der einzelnen Partnerschaften untereinander und die Möglichkeit zum intensiveren gegenseitigen Erfahrungsaustausch. Dafür können beispielsweise die Bezirks- und Kreispartnerschaften, wie sie zwischen Deutschland und Frankreich existieren, ein Beispiel sein. Sie bilden häufig die Klammer für viele kommunale Partnerschaften. Dadurch wird kleineren Gemeinden oft der Einstieg in die grenzüberschreitende Zusammenarbeit erleichtert. Auch regelmäßige Städtepartnerschafts-Kolloquien, wie sie in den deutsch-polnischen Beziehungen angeboten werden, können ein Forum für mehr Erfahrungsaustausch sein. Erste vergleichbare Projekte gibt es zwar seit kurzem auch in den deutsch-tschechischen Beziehungen, wie das trilaterale kommunale Netzwerk Enlarge-Net zwischen den Regierungsbezirken Dresden, Ústí nad Labem (Aussig) und Wrocław (Breslau). Allgemein bestehen hier aber noch Ausbaumöglichkeiten.

Zur stärkeren Vernetzung kann sicherlich auch die Verstärkung des deutsch-tschechischen Städtepartnerschaften-Wettbewerbs beitragen. Die Erfahrungen des Pilotversuchs 2003 wiesen allerdings auf einige Schwierigkeiten hin. Ein strukturelles Problem ist es sicherlich, Partnerschaften zwischen kleinen Gemeinden unter 1.000 Einwohnern mit Partnerschaften zwischen Großstädten zu vergleichen. Zwar wurden hier bereits die relativen Zahlen als

VÝHLED

Česko-německé vztahy jsou podstatně lepší, než jakou mají pověst. Tento dojem potvrdila soutěž mezi českými a německými partnerstvími konaná v roce 2003. Ba co více – pro lepší sousedství Čechů a Němců jsou přeshraniční vazby mezi obcemi velmi důležitou hnací silou. Vytvářejí podněty pro každodenní setkávání lidí, nezatížené historickými konflikty a současnými klíšé. Bez takových setkávání by chyběla základní platforma pro porozumění mezi národy.

To ukazuje nejen širše spolupráce v partnerstvích samotných, která často zahrnuje téměř všechny oblasti života a věkové skupiny. Také počet téměř 300 česko-německých vazeb mezi obcemi je znakem úctyhodné práce, která byla při budování partnerství během uplynulého desetiletí vykonána. Česko-německá partnerství jsou v rámci Evropy ceněna. V České republice jsou kontakty s obcemi v Německu v porovnání s kontakty s ostatními zeměmi nejčastější. V Německu zauímají místo někde uprostřed a podle statistiky jsou porovnatelné s kontakty s Nizozemskem a Maďarskem. Pro porovnání – podstatně méně kontaktů existuje například mezi Německem a USA nebo Ruskem (160 respektive 130). O něco více partnerství (cca 400) existuje mezi Německem a Polskem, sousedem na východě, který má více obyvatel. Nejvíce partnerství vzniklo v uplynulých 50 letech mezi Německem a Francií, a to více než 2000.

Ve spolupráci s obcemi v Polsku a Francii je pro česko-německá partnerství ještě možné nalézt určité podněty. To se netýká ani tak samotné práce v partnerství – tam jsou společné projekty často dokonce nápaditější a živější než s jinými partnerskými zeměmi. Co však chybí, je silnější propojení jednotlivých partnerství mezi sebou a možnost intenzivnější vzájemné výměny zkušeností. Zde by mohla být příkladem okresní a krajská partnerství, která existují mezi Německem a Francií. Tato partnerství tvoří často pojítko pro mnoho partnerství mezi obcemi. To menším obcím často usnadňuje vstup do přeshraniční spolupráce. Také pravidelná kolokvia pro zástupce partnerství, jaká existují v rámci německo-polských vztahů, by mohla být platformou pro větší výměnu zkušeností. První srovnatelné projekty vznikly sice nedávno také v rámci česko – německých vztahů, jedná se o trilaterální síť Enlarge-Net mezi okresy Drážďany (Dresden), Ústí nad Labem a Vratislav. Všeobecně však platí, že zde ještě existují rezervy.

K většímu propojení mohla jistě přispět i uskutečněná soutěž o nejlepší partnerství mezi českými a německými městy. Zkušenosti pilotního pokusu z roku 2003 však ukazují na některé potíže. Strukturálním problémem bylo jistě porovnávání partnerství mezi malými obcemi pod 1000 obyvatel s partnerstvími mezi velkoměsty. Sice zde byla jako měřítko použita relativní čísla, přesto však existují rozdíly, které je možné jen těžko porovnávat. Například struktura obyvatelstva, struktura vzdělání a hospodářství nebo otázka tvůrčího prostředí. Srovnání částečně ztěžoval také faktor vzdálenosti od hranic, respektive vzdálenost mezi partnerskými obcemi. Blízkost hranice totiž přináší řadu mimořádných výhod, jako je každodenní vzájemný kontakt. To však v sobě může skrývat také nevýhodu. V partnerství se tím ztrácí zvláštní půvab neznámého, cizokrajného. Právě z toho zase profitují „vzdálená“ partnerství.

Maßstab herangezogen. Trotzdem gibt es Unterschiede, die nur schwer in Relation zu setzen sind, z.B. die Bevölkerungs-, Bildungs- und Wirtschaftsstruktur oder die Frage nach kreativen Milieus. Auch der Faktor Grenznähe bzw. Nähe der Partnerschaften zueinander erschwerte teilweise den Vergleich. Denn die Grenznähe liefert zwar eine Vielzahl besonderer Vorteile, wie den täglichen direkten Austausch miteinander. Dies kann aber auch den Nachteil in sich bergen, dass dadurch der besondere Reiz des Unbekannten, Fremden in der Partnerschaft verloren geht. Gerade davon profitieren wiederum ‚grenzferne‘ Partnerschaften.

Eine Möglichkeit, diese Probleme zu umgehen, wäre, den Wettbewerb künftig in klare Kategorien aufzugliedern, die die Größe der Kommunen und die Nähe zur Grenze berücksichtigen. Der Anreiz zur Teilnahme könnte für die Gemeinden verstärkt werden, indem kleine Geldpreise verliehen werden, die der Projektarbeit in den Partnerschaften zugute kommen sollen. Die Förderpreise könnten durch Umstrukturierungen in der Endauswahl der Partnerschaften finanziert werden. Denkbar wäre, das Finale des Wettbewerbs an einem zentralen Ort als Blockveranstaltung an einem Wochenende durchzuführen. Die Partnerschaften würden dann sich und ihre Projekte – wie bisher bei den Vor-Ort-Besuchen – präsentieren. Allerdings nicht nur den Organisatoren des Wettbewerbs, sondern der gesamten Jury. Am Tag danach könnten den Kommunen Fortbildungsworkshops mit Experten angeboten werden, beispielsweise zu den Themen „Fund raising und Finanzierung von Projekten“, „Interkulturelle Kompetenz“, „PR- und Medienarbeit“ oder „Neue Wege des Jugendaustauschs“. Gerade bei der Diskussion um die Nachwuchssorgen bei der Partnerschaftsarbeit könnten auch Gastreferenten aus den deutsch-französischen oder deutsch-polnischen Beziehungen eingeladen werden, da man dort vor ähnlichen Problemen steht. Im Anschluss an die Weiterbildungsangebote würden dann die Sieger des Städtepartnerschaften-Wettbewerbs feierlich geehrt.

Ein kombiniertes Vernetzungstreffen dieser Art hätte den Vorteil, dass sich alle Beteiligten direkt austauschen können. Außerdem bestünde die Option, Neueinsteiger durch die Workshops praxisnah an die grenzüberschreitende Zusammenarbeit heranzuführen. Auf diese Weise würden Kommunikationshürden beseitigt, Informationsdefizite verringert und die Basis der partnerschaftlichen Kontakte erweitert werden. Damit könnte ein sinnvoller Beitrag geleistet werden, die bisherige Erfolgsgeschichte von Städtepartnerschaften zwischen Deutschland und Tschechien fortzuschreiben. Je besser sich die grenzüberschreitende Zusammenarbeit zwischen beiden Ländern fortentwickelt, je weiter die Kreise sind, die sie zieht, umso besser wird sich die Nachbarschaft beider Völker entwickeln. Und umso schneller wird sich auch der Ruf der deutsch-tschechischen Beziehungen bessern und der Realität annähern.

Jednou z možností, jak se těmto problémům vyhnout, by v budoucnu bylo vytvoření jasných kategorií, které by zohledňovaly velikost obce a vzdálenost od hranic. Motivace k účasti by se mohla zvýšit, kdyby byly předávány malé peněžité odměny, které by partnerství využilo ve prospěch práce na projektech.

Ceny by mohly být financovány změnou v uspořádání závěrečného kola soutěže. Bylo by myslitelné, že by se finále soutěže uskutečnilo na jednom místě jako víkendová akce. Partnerství by zde pak prezentovala sebe a své projekty – tak jak tomu doposud bylo při návštěvách v místě – tentokrát však ne pouze organizátorům, ale celé porotě. Následující den by mohl být obcím nabídnut vzdělávací workshop vedený experty, například na téma „Fund raising a financování projektů“, „Interkulturní kompetence“, „Propagační práce a práce s médii“ nebo „Nové cesty výměny mládeže“. Právě na diskusi o starostech s dorostem při práci v partnerství by mohli být pozváni hosté z německo-francouzských nebo německo-polských partnerství, neboť tam stojí před podobnými problémy. V návaznosti na nabídky dalšího vzdělávání by pak byli vítězové soutěže o nejlepší partnerství slavnostně oceněni. Kombinované setkání tohoto typu by mělo tu výhodu, že by zde došlo k přímému předání zkušeností mezi všemi účastníky. Kromě toho by bylo možno díky workshopům seznámit „nováčky“ praktickou formou s přeshraniční spoluprací. Tímto způsobem by byly překonány komunikační bariéry, snížen nedostatek informací a základna partnerských kontaktů by mohla být rozšířena. Tím by se mohlo smysluplně přispět k dalšímu rozvoji úspěšné historie partnerské spolupráce měst z Německa a České republiky. Čím lépe se bude přeshraniční spolupráce mezi oběma zeměmi vyvíjet, čím více se bude šířit, tím lépe se bude vyvíjet sousedství obou národů. A tím rychleji se také bude zlepšovat pověst česko-německých vztahů a tato pověst se bude přibližovat realitě.

BESTÄTIGTE PARTNERSCHAFTEN / POTVRZENÁ PARTNERSTVÍ

Stadt/město, Gemeinde/obec	Partnerstadt/partnerská obec	Jahr/rok
1 Altenberg	.Dubí u Teplic	.1998
2 Amberg	.Ústí nad Orlicí	.2001
3 Annaberg-Buchholz	.Chomutov	.1999
4 Arnstadt	.Dubí	.1998
5 Aschheim	.Jedovnice	.1999/2000
6 Augsburg	.Liberec	.2001
7 Bad Hersfeld	.Šumperk	.1994
8 Baden-Baden	.Karlovy Vary	.1998
9 Bamberg	.Praha 1	.1992
10 Baunatal	.Vrchlabí	.1991
11 Berlin-Neukölln	.Ústí nad Orlicí	.1989
12 Bernburg/Saale	.Chomutov	.1995
13 Bernkastel-Kues	.Karlovy Vary	.2000
14 Burglengenfeld	.Radotín	.1992
15 Chemnitz	.Ústí nad Labem	.1970
16 Crimmitschau	.Bystřice nad Pernštýnem	.1971
17 Dieburg	.Mladá Boleslav	.1997
18 Dietzenbach	.Rakovník	.1986
19 Dresden	.Ostrava	.1971/1995
20 Ehrenfriedersdorf	.Podbořany	.2002
21 Eichstätt	.Chrastava	.2002
22 Erbach	.Jičín	.1993
23 Forchheim	.Broumov	.2001/2002
24 Friedland (MV)	.Frýdlant	.1996
25 Friedland (MV)	.Frýdlant nad Ostravicí	.1996
26 Friedland (NDS)	.Frýdlant	.1996
27 Friedland (NDS)	.Frýdlant nad Ostravicí	.1996
28 Friedland (Niederlausitz)	.Frýdlant	.1996
29 Friedland (Niederlausitz)	.Frýdlant nad Ostravicí	.1996
30 Furth im Wald	.Domažlice	.1990
31 Gerbrunn	.Černošice	.2001
32 Görlitz	.Nový Jičín	.1981/91
33 Grainet	.Prachatice	.1996
34 Himmelkron	.Kynšperk nad Ohří	.2001
35 Illertissen	.Loket	.1999
36 Königstein	.Trmice	.2002
37 Konstanz	.Tábor	.1984
38 Kümmersbruck	.Holýšov	.1992
39 Lauda-Königshofen	.Chomutov	.2000

40	Leipzig	.Brno	1973/99
41	Linden	.Loučná nad Desnou	1993
42	Marienberg	.Most	1973/91
43	Neckargemünd	.Jindřichův Hradec	1996
44	Neuburg a.d. Donau	.Jeseník	2000
45	Neustadt an der Aisch	.Hluboká	2002
46	Nittenau	.Přeštice	1993
47	Nürnberg	.Praha	1990
48	Olbernhau	.Litvínov	1992
49	Oranienburg	.Mělník	1974
50	Ostritz-St. Marienthal	.Višňová	2003
51	Passau	.České Budějovice	1993
52	Pirna	.Děčín	1975/98
53	Radeburg	.Frýdlant nad Ostravicí	1988
54	Rastatt	.Ostrov	1991
55	Regensburg	.Plzeň	1993
56	Rosdorf	.Zubří	1992
57	Saalfeld	.Sokolov	1997/2000
58	Sayda	.Meziboří	1995
59	Schönebeck/Elbe	.Pardubice	1993
60	Schotten	.Rýmařov	1996/97
61	Schwandorf	.Sokolov	2000
62	Seeheim-Jugenheim	.Kosmonosy	1997
63	Selb	.Pardubice	1990
64	Senftenberg	.Žamberk	1973
65	Sohland a.d.Spre	.Čisovice	1997
66	Staufenberg	.Moravská Třebová	2003
67	Stolberg/Harz	.Hodonín	2002
68	Stuttgart	.Brno	1989
69	Thum	.Žatec	2002
70	Torgau	.Znojmo	1997
71	Vacha	.Blatná	1993
72	Vohenstrauß	.Stříbro	1992
73	Waidhaus	.Rozvadov	1993
74	Waldkirchen	.Prachatice	1996
75	Waldmünchen	.Klenčí	1990
76	Weidenberg	.Smržovka	1998/99
77	Zittau	.Hrádek nad Nisou	1991
78	Zittau	.Liberec	2000
79	Zschopau	.Louny	1972
80	Zwönitz	.Kopřivnice	1994

NICHT BESTÄTIGTE PARTNERSCHAFTEN / PARTNERSTVÍ NEBYLO POTVRZENO

Stadt/město, Gemeinde/obec Partnerstadt/partnerská obec

1	AltenbergDuchcov	41	NeuruppinNymburk
2	Bad Homburg v.d. HöheMariánské Lázně	42	NeusorgSkalná
3	Bad SalzungenStrakonice	43	OberstaufenHorní Lipová
4	Bad SchandauČeská Kamenice	44	OschatzTřebíč
5	Bad Soden am TaunusFrantiškovy Lázně	45	PlöbbergStaré Sedlo
6	BautzenJablonec nad Nisou	46	ReinsdorfBenátky nad Jizerou
7	BerlinPraha	47	RoßdorfBenátky nad Jizerou
8	ChamKlatovy	48	SangerhausenTrnava
9	CoswigLovosice	49	StadtrodaTachov
10	DöbelnVyškov	50	SuhlČeské Budějovice
11	EibauKrásná Lípa	51	Sulzbach (Taunus)Jablonec nad Jizerou
12	ErzhausenMnichovo Hradiště	52	TeublitzBlovice
13	EslarnBělá nad Radbuzou	53	TrinwillershagenNěmčice n.H.
14	Frankfurt am MainPraha	54	WadernSobotka
15	GerolzhofenBílina	55	WürzburgTrutnov
16	GießenHradec Králové	56	ZeulenrodaNýřany
17	GoslarBeroun	57	ZwickauJablonec nad Nisou
18	GrafenauKašperské Hory			
19	GranseeKolín			
20	GreizRokycany			
21	Groß-BieberauBělá pod Bezdězem			
22	HamburgPraha			
23	HauzenbergČeský Krumlov			
24	HendungenVeřovice			
25	HildenNové Město nad Metují			
26	HolzgerlingenJílové			
27	JohanngeorgenstadtNejdek			
28	KamenzKolín			
29	KarbenKrnov			
30	KastlOloví			
31	KirchlintelnLetovice			
32	Klingenthal/Sa.Kraslice			
33	Königs WusterhausenPříbram			
34	KötztingSušice			
35	LeimenKunvald			
36	LorschJívová			
37	MayenUherské Hradiště			
38	MoritzburgMalá Skála			
39	NeuöttingNová Včelnice			
40	NeupetershainVinařice			

SONSTIGE KONTAKTE / OSTATNÍ KONTAKTY

Stadt/město, Gemeinde/obec	Partnerstadt/partnerská obec	Art/druh kontaktů
1 Abensberg	.Vratimov	.2
2 Aidenbach	.Volyně	.2
3 Altötting	.Příbram	.2
4 Altötting	.Sedlčany	.2
5 Auerbach i.d.Opf.	.Horní Slavkov	.2
6 Bad Brambach	.Františkovy Lázně	.2
7 Bad Brambach	.Jáchymov	.2
8 Bad Brambach	.Karlovy Vary	.2
9 Bad Brambach	.Mariánské Lázně	.2
10 Bad Gottleuba	.Jílové	.2
11 Bad Köstritz	.Benátky	.2
12 Bamberg	.Opava	.1
13 Bärnau	.Žirovnice	.2
14 Bensheim	.Hostinné	.1
15 Berlin-Köpenick	.Olomouc	.1
16 Bernried	.Dolní Bělá	.2
17 Bietigheim-Bissingen	.Zlaté Hory	.2
18 Breuberg	.Nové Město na Moravě	.2
19 Breuberg	.Nové Město nad Metují	.2
20 Breuberg	.Nové Město pod Smrkem	.2
21 Burbach	.Tanvald	.2
22 Crailsheim	.Mariánské Lázně	.1
23 Cunewalde	.Zruč	.2
24 Deggendorf	.Hlučín	.2
25 Delitzsch	.Rakovník	.2
26 Dinkelsbühl	.Stříbro	.1
27 Duisburg	.Ostrava	.1
28 Dürrröhrsdorf-Dittersbach	.Lom	.2
29 Ebersbach / Sa.	.Jiříkov	.2
30 Eggenstein-Leopoldshafen	.Brandýs N. L. (St. Boleslav)	.1
31 Eichigt	.Hranice	.2
32 Ellwangen (Jagst)	.Kaplice	.2
33 Erkner	.Frýdlant	.2
34 Eschkam	.Všeruby	.1
35 Eschkam	.Kdyňe	.2

(1) Bestätigte Freundschaften/potvrzené přátelství

(2) Kontakte / kontakty

(0) Keine festen Kooperationen / žádná stálá spolupráce

36	Falkenau	.Sokolov	.2
37	Falkenhain	.Přemyslovice	.2
38	Frankenberg/Sa.	.Česká Lípa	.1
39	Frankenberg/Sa.	.Katovice	.0
40	Frankenberg/Sa.	.Litvínov	.0
41	Frauenau	.Nový Bor	.2
42	Freital	.Mariánské Lázně	.0
43	Freital	.Vsetín	.0
44	Friedberg	.Frymburk	.2
45	Fulda	.Litomeřice	.2
46	Geising	.Krupka	.1
47	Georgenberg	.Lesná	.2
48	Georgensgmünd	.Žatec	.0
49	Gera	.Plzeň	.1
50	Glücksburg/Ostsee	.Kvilda	.1
51	Groß-Bieberau	.Dolní Bousov	.0
52	Großbreitenbach	.Potůčky	.1
53	Hildburghausen	.Pelhřimov	.2
54	Hitzacker (Elbe)	.Lázně Toušeň	.2
55	Jonsdorf	.Krompach	.2
56	Kamsdorf	.Chodov	.2
57	Kastl	.Úpice	.2
58	Kirchlengern	.Žďár nad Sázavou	.2
59	Köngen	.Český Brod	.2
60	Königsee	.Jičín	.1
61	Korbach	.Vysoké Mýto	.2
62	Ludwigsburg	.Nový Jičín	.1
63	Ludwigshafen	.Zdice	.0
64	Machern	.Loučná nad Desnou	.2
65	Mainburg	.Žatec	.0
66	Marktredwitz	.Cheb	.2
67	Meißen	.Litomeřice	.2
68	Neualbenreuth	.Lázně Kynžvart	.2
69	Neuburg a.d. Donau	.Vidnava-Velká Kraš	.1
70	Neunkirchen	.Dačice	.2
71	Niefern-Öschelbronn	.Odry	.2
72	Nördlingen	.Olomouc	.1
73	Oberstausen	.Dolní Lipová	.2
74	Oberviechtach	.Praha	.1
75	Olching	.Rýmařov	.0
76	Pfintztal	.Rokycany	.2
77	Pirna	.Trmice	.0
78	Plauen	.Aš	.1
79	Plochingen	.Svitavy	.1
80	Pritzwalk	.Benešov	.2
81	Pullenreuth	.Černošín	.1

82	Püttlingen	.Žamberk	.2
83	Rathenow	.Jílové	.0
84	Regen	.Sušice	.2
85	Rehau	.Aš	.2
86	Rehlingen-Siersburg	.Příbor	.2
87	Rinchnach	.Hartmanice	.2
88	Rittersgrün	.Boží dar	.2
89	Roding	.Klatovy	.2
90	Röhrsdorf	.Liběšice	.2
91	Rosenthal-Bielatal	.Jílové	.2
92	Roth	.Žatec	.0
93	Rothenburg ob der Tauber	.Telč	.1
94	Schauenburg	.Semily	.2
95	Schmalkalden	.Tábor	.1
96	Schönau-Berzdorf a.d. Eigen	.Skalsko	.1
97	Schwandorf	.Domažlice	.2
98	Sonneberg	.Český Krumlov	.2
99	Sosa	.Horní Blatná	.2
100	Stendal	.Svitavy	.2
101	Sternberg	.Šternberk	.2
102	Stützensgrün	.Horní Blatná	.2
103	Suhl	.Kadaň	.2
104	Sulzbach-Laufen	.Krásná Lípa	.1
105	Sulzbach-Rosenberg	.Rumburk	.1
106	Teunz	.Skalná	.2
107	Tirschenreuth	.Mariánské Lázně	.2
108	Tönisvorst	.Staré Město	.1
109	Triebes	.Kostelec nad Orlicí	.1
110	Ulm	.Choceň	.2
111	Verwaltungsgemeinschaft Wilburgstetten	.Týnec nad Labem	.1
112	Verwaltungsgemeinschaft Wilburgstetten	.Kolín	.1
113	Verwaltungsgemeinschaft Willburgstetten	.Cheb	.1
114	Viechtach	.Horšovský Týn	.2
115	Waldkirchen	.Volary	.2
116	Waldthurn	.Hostouň	.2
117	Wegscheid	.Horní Planá	.2
118	Wendlingen am Neckar	.Cheb	.1
119	Wetzlar	.Písek	.2
120	Wiesau	.Chyšě	.2
121	Wolkenstein	.Postoloprty	.0
122	Wolnzach	.Žatec	.0
123	Worth	.Roudnice nad Labem	.0
124	Würzburg	.Šumperk	.0
125	Zeil a. Main	.Rýmařov	.0

KEINE RÜCKMELDUNG / ŽÁDNÁ REAKCE

Stadt/město, Gemeinde/obec	Partnerstadt/partnerská obec				
1 Ailertchen	Lety	41 Günzburg		Šternberk	
2 Altenburg	Zlín	42 Gunzenhausen		Vejpřty	
3 Amberg	Vsetín	43 Halberstadt		Náchod	
4 Amstetten	Roudnice nad Labem	44 Hannover		Mělník	
5 Annaberg-Buchholz	Vejpřty	45 Hausham		Horní Slavkov	
6 Augsburg	Jáchymov	46 Heidelberg		Jablonec nad Nisou	
7 Augsburg	Kryštofovo Údolí	47 Hitzacker (Elbe)		Toužim	
8 Bad Brambach	Plesná	48 Hohenberg a.d. Eger		Libá	
9 Bad Gottleuba	Tisá	49 Ingolstadt		Dasnice	
10 Bad Lippspringe	Červený Kostelec	50 Johannegeorgenstadt		Horní Blatná	
11 Bad Reichenhall	Havířov	51 Johannegeorgenstadt		Potůčky	
12 Bannewitz	Příbram	52 Katharinenberg		Hora Svaté Kateřiny	
13 Bärenstein	Vejpřty	53 Kaufbeuren		Jablonec nad Nisou	
14 Bayerisch Eisenstein	Železná Ruda	54 Königsbronn		Hodkovice nad Mohelkou	
15 Berga	Mýto	55 Kronach		Podbořany	
16 Berlin-Köpenick	Lidice	56 Kulmbach		Sokolov	
17 Böblingen	Varnsdorf	57 Limbach-Oberfrohna		Zlín	
18 Bühlberg	Netolice	58 Löbau		Český Dub	
19 Burglengenfeld	Praha 1	59 Lorsch		Šternberk	
20 Bürgstadt	Strážnice	60 Magdeburg		Hradec Králové	
21 Cham	Domažlice	61 Mähring		Planá	
22 Dettingen an der Ems	Karolinka	62 Mantel		Vilémov	
23 Dettingen an der Iller	Karolinka	63 Mauth		Kvilda	
24 Dettingen unter Teck	Karolinka	64 Miltenberg		Duchcov	
25 Deutschneudorf	Nová Ves v Horách	65 München		Frýdek-Místek	
26 Dippoldiswalde	Teplice	66 Naumburg		Tábor	
27 Eilenburg	Jihlava	67 Neukirchen-Balbini		Švihov	
28 Erfurt	Plzeň	68 Neukirchen b. Hl. Blut		Háj ve Slezsku	
29 Frankenberg (Eder)	Katovice	69 Neunburg vorm Wald		Stod	
30 Frankenberg (Eder)	Litvínov	70 Nußloch		Brno	
31 Freiberg	Příbram	71 Oberschneiding		Zbiroh	
32 Furth im Wald	Tábor	72 Oelsnitz/Erzgeb		Mimoň	
33 Georgenstadt	Český Jiřetín	73 Osterhofen		Kaplice	
34 Glashütte	Proboštov	74 Oybin		Krompach	
35 Göggingen	Nejdek	75 Pforzheim		Zlín	
36 Goldkronach	Žacléř	76 Planegg		Vejpřty	
37 Göppingen	Moravská Třebová	77 Pohlheim		Lázně Bohdaneč	
38 Grainet	Volary	78 Puchau		Velké Hamry	
39 Großstörnitz	Miletín	79 Retz		Znojmo	
40 Großschönau	Varnsdorf	80 Reutlingen		Chrudim	
		81 Roßbach/Niederbayern		Jince	
		82 Roth		Ratiboř	

83	Saarwellingen	Stochov
84	Schönsee	Nepomuk
85	Schönsee	Poběžovice
86	Schwarzenberg/Erzgeb.	Karlovy Vary
87	Schwieberdingen	Skorošice
88	Sebnitz	Bruntál
89	Stadlern	Poběžovice
90	Stadtbergen	Litvínov
91	Steinberg/Oberpf.	Citice
92	Sulzbach/Taunus	Jablonec nad Nisou
93	Thurmansbang	Chvalšiny
94	Tiefenbach (BY)	Horní Planá
95	Tiefenbach (BY)	Horní Planá
96	Tiefenbach (SN)	Horní Planá
97	Verl	Vysoké Mýto
98	Villmar	Králíky
99	Vilsbiburg	Předměřice nad Labem
100	Weiding	Poběžovice
101	Weißwasser	Semily
102	Wenden	Bruntál
103	Wertingen	Rýmařov
104	Wiesa	Lubenec
105	Wiesloch	Červený Kostelec
106	Windischeschenbach	Hostivice
107	Wittichenau	Tanvald
108	Wunsiedel	Cheb
109	Zirndorf	Hroznětín
110	Zwickau	Kosmonosy
111	Rheine	Chomutov

Herausgeber / Vydavatel: IDOR im Auftrag des Koordinierungsrats des Deutsch-Tschechischen Gesprächsforums./IDOR z pověření Koordinační rady Česko-německého diskusního fóra.

Autoren / Autoři:

Gerald Prell: Einführung, Ergebnisse, Ausblick/úvod, výsledky, výhled
Katharina Schroeter: Einführung, Herausragende Partnerschaften, Anhang/úvod, vynikající partnerství, dodatek

Übersetzung / Překlad: Blanka Sedláčková, Pavlína Richterová

Design / Grafická úprava: Vlastimil Eyberger, MVP design s.r.o.

Druck / Tisk: Unitisk s.r.o.

Auflage / Náklad: 300 Ex./ks